

**laiškai
lietuviams**

JUNE 1993 BIRŽELIS

TRYS BIRŽELINIAI VAIZDELIAI	181	Red.
DIEVUI — TAIP, BAŽNYČIAI — NE!	183	Algirdas Paliokas, SJ
LAUKIMAS	187	Rita Vinciūnienė
DIEVO MEILĖ MUMS	190	Chiara Lubich
IGNACO PĒDSAKAI VENECIJOJE	191	K. J. Ambrasas, S. J.
ŽINGSNIS PO ŽINGSNIO MIŠIOSE	197	J. Lauriūnas, SJ
LIETUVA YRA ŽMONĖS	200	A. Saulaitis, SJ
PRISIMENANT VYSK. A. BARANAUSKĄ	203	Elena Gerarda Šuliauskaitė
KNYGOS	206	Red.
TĖVYNĖJE	207	Marija A. Jurkutė
AR VARTOSIME ŽODĮ “UŽTIKRINTI”?	211	Algirdas Narbutas
ATGARSIAI	212	Red.
ĮVAIRYBĖS	213	Red.
ŠYPSULIAI	214	Red.
TRUMPAI IŠ VISUR	215	Juoz. Pr.

Viršelio piešinys ir skyrių vinjetės — dail. Rasos Sutkutės
 Lietuviškas raidynas — Jono Bogutos.
 Apdaila — Teresės Bogutienės.

Laiškai Lietuviams — Letters to Lithuanians (ISSN 00301-540) is published monthly except July/August, when bimonthly, for \$15.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Second class postage paid at Chicago, IL. POSTMASTER: Send address changes to Laiškai Lietuviams, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636 — 1098.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

1993 / BIRŽELIS — JUNE / VOL. XLIV, NO. 6

TRYS BIRŽELINIAI VAIZDELIAI

Birželio mėnesį Bažnyčia skiria Jėzaus Širdies garbei. Jėzaus Širdies garbinimas tai nėra koks nors davatkiškas pamaldumas, bet prisiminimas tos heroiškos meilės, kai Kristus net savo gyvybę paaukoko už mus. Argi tai neverčia mūsų šiek tiek susimąstyti ir stengtis parodyti jam daugiau meilės bei dėkingumo?

Šį mėnesį švenčiame ir Tėvo dieną. Nors tėvas yra vadinamas šeimos galva, bet dažnai jis būna užmirštas, nepakankamai įvertintas, nes paprastai nuo ryto iki vakaro jis dirba toli nuo šeimos židinio, atskirtas nuo vaikų kryžstavimo, kad tik jie galėtų džiaugtis ir augtų laimingi. Jis pats retai jais pasidžiaugti tegali. Žmonija pagaliau tai suprato ir jį įvertino, paskirdama vieną birželio mėnesio dieną pagerbti šiam kukliam didvyriui, savo paslėptu darbu teikiančiam šeimai patogų gyvenimą, džiaugsmą ir laimę.

Mes, lietuviai, birželio mėnesį prisimename ir tuos savo tautos herojus, kurie paaukoko gyvybę už mūsų tėvynės laisvę. Pažvelgę į praeitį, matysime, kad mūsų tėvynė visuomet turėjo daug kovoti ir kentėti. Esame kankinių tauta. Ne be reikalo ir vienas mūsų tautos simbolių yra Rūpintojėlis. Supraskime, kad kančia žmogaus nežemina, bet grūdina ir kilnina. Tenebūna ji mums našta, slegianti prie žemės, bet galingi sparnai, kuriais galime pakilti nuo kasdieninių rūpesčių ir vargų prie Amžinosios Saulės, paverčiančios kančią pergalės triumfu.

Rūpintojėlis — Lietuvos kančių simbolis.

V. Kučo nuotr. Kryžių kalne

DIEVUI - TAIP, BAŽNYČIAI - NE!

ALGIRDAS PALIOKAS, SJ

Kančios paslaptis

Savo laiške kančią skiri į dvi: gerą ir blogą. “Kančia, kuri daro žmogų tobulesnį, išmintingesnį”, yra gera. “Bet yra beprasmiška kančia, kurios, aš manau, Dievas man tikrai nelinki, nes jis mane myli”.

Na ir paradoksai toj mūsų žemėj! Dievas nelinki, nenori kančios, o ji, nieko nebudama, užgriūna žmogų ir tiek. Jo mylimus žmones kažkas turi teisę kankinti, o jam belieka tik gailingai žiūrėti į milijonus beprasmybių, kurių srauto niekas negali sulaikyti.

O buvo laikas žemėje, kada ne tik kančios, bet ir jokio nemalonumo, nuovargio ir mirties nebuvo... Gyvenimas — vien tik vienas kitą keičiančių malonumų grandinė — be mirties pereinantis į amžinybę. Kas sukūrė blogį? Ar Dievas? O ne! Tai rojaus žmogus, nusizengdamas Dievo draudimui, pašaukė į buvimą visą tą blogį, kuriame žmonija murdosi. Taigi ir nuodėmė kuria, bet visada blogį. Tu klausai: “Kodėl Bažnyčia mane saugo nuo nuodėmės, o ne nuo tos (beprasmiškos) kančios?” Bet kančios be nuodėmės nėra ir būti negali. Angelai, išlaikiusieji bandymą, kančios nepažino ir niekada jos nepatirs. Nepaklausiusieji Dievo — kentės amžinai. Ar gali sprogdama branduolinė bomba nepadaryti jokios žalos? Užtai Bažnyčia ir saugo žmogų nuo to “sprogimo”. O kas gali apsaugoti nuo pasekmių?! Pirmiesiems tėvams Dievas pranešė, kas gali sunaikinti rojų, o mes jau nuo kūdikystės žinome, jog nusikaltimą seka bausmė. Pirmoji nuodėmė mūsų planetoje susprogdino žmogaus jokių žemiškų jėgų nepažeidžiamą laimę ir nemirtingumą, nuskurdino fizines, intelektualines ir dvasines jo galias, sunaikino kelią į dangų ir t.t. “...žemė bus prakeikta dėl tavo pasielgimo: varguose tu iš jos maitinsiesi per

visas savo gyvenimo dienas... Savo veido prakaitė valgysi duoną, iki nesugrįši į žemę, iš kurios esi paimtas. Nes dulkė esi ir į dulkę pavirsi” (Prad 3,17). Net ir mažiausia nuodėmė yra lyg granata, sviesta į kurį nors gėrio kampeį. Nuodėmė su nuodėme nekovoja. Jos priešas yra gėris, kaip piktosioms dvasioms — Dievas. Nepamiršk, kad į Gėrio sąvoką įeina visa, kas gera, tame tarpe ir laimė, ir meilė. Kiekviena nuodėmė, kiek ji pasiekia, naikina gėrį, meilę Dievui ir artimui, ir net tą šventą mergaitės svajonių meilę, kurios gal dar nėra, kuri dar kelyje, jau dabar skriaudžia tuos, kurie miega tavyje, kurie trokšta saulės, dangaus... Nuodėmė ne tik kėsina, bet, kiek tik gali, naikina ir esamą, ir būsimą gėrį.

Nemaža jaunimo dalis tenkina savo meilės geismą bei seksualinį potraukį tiek savo vaizduotėje, tiek atitinkamais reginiais, tiek veiksmis. Ir tai laiko normaliausiu dalyku, nes tuo, esą, niekam nekenkia. Betgi šios rūšies nuodėmės beveik visada sunkios, vienu akimirksniu nutraukiančios ryšį su Dievu. Taip sunaikinus meilę Dievui, meilė žmogui palaipsniui sunyksta. Tačiau meilės vieta net ir “branduolinio grybo” nusiaubta nelieka tuščia. Blogis prigija visur. Ten įsikerojusi savimeilė ir egoizmas daro ir patį žmogų nelaimingą, ir su juo gyvenančius. Neturįs meilės žmogus negali to perduoti savo vaikams, ko pats neturi. Ir taip į palikuonių “medį” įauga egoizmas su visa puokšte jam gretimų ydų. Tapę tėvais stebisi: kodėl vaikai tokie savanaudžiai, nedori ir nedvasingi? Dažniausiai tėvų ydos vaikuose padidėja ir ne vieną kartą.

Sugrįžkime prie kančios priežasčių. Aišku, jog bene didžiausią kentėjimų dalį iššaukia pats žmogus. Kitą — ydų apsėstieji. Dar kitą — įgimti trūkumai, ligos, nelaimės...

Tai argi Dievas kildina kančią? Jau rojuje Dievas pavedė žmogui valdyti visą kūriniją. Kartu Dievas pamokė, kaip viskuo naudotis, kad laimės neprazudytų. Suklydo žmogus rojuje, o mes klystame vos ne kiekviename žingsnyje. Mažai klystantys nežymiai kankina kitus. Daug klystantys — plėšikauja, narkotizuojasi, prageria savo ir artimųjų laimę ir pan. Jie — kitų kankintojai ir net žudikai (ir negimusiujų).

Kančią Dievas leidžia, bet jos nekuria. Tuo pasirūpina Dievo ir žmogaus amžinas priešas — melo ir nuodėmės tėvas. Tačiau Dievas, leisdamas blogį, visada suteikia galimybę jį įprasminti, duodamas žmogui viską, kad jis galėtų blogį panaudoti geram. Yra toks žodis, dažnai pasikartojantis, kurio mes nebeišgirstame — tai išganymas. Jis reiškia leidimą ir vertumą įeiti į amžinos meilės karalystę. Kad į ją patektume, kad ten būtų ir tie, kuriuos mylime ir dar mylėsime, kartais reikia atsiteisiančios — išganančios kančios. Tik dieviškasis sielų Gydytojas geriausiai žino, kokių vaistų kam reikia ir kurie padės.

Kančia visada turi prasmę. Peržvelkime žmogaus gyvenimą apimančias sritis.

Fizinis skausmas aliarmuoja pavojų sveikatai, o kartais — gyvybei. Galbūt visos ligos būtų išgydomos, jei tik žmogus galėtų pajusti pačią jos pradžią. Vėžys tuo ir pražūtingas, kad pradžioje nesukelia skausmo.

Moraliniam — dvasiniam žmogaus gyvenimui pasisekimas, išaukštinimas, gerovė veikia pražūtingai, o kančia atveria akis. Net pesimizmo atstovas Schopenhauer tvirtina: “Kai likimo smūgių paliestas ir skausmo prislėgtas asmuo atsiduria ant bedugnės krašto, neretai atsikvošia ir iš naujo suranda savyje jėgą gyventi ir kovoti”. Skaudūs išgyvenimai kartais pažadina genialiai kūrybai. Prisiminkime Dostojevskį, Mikelandželą, Bethoveną ir kitus.

Kančia skleistina sielą. Nereikia pamiršti, jog išpažintis atleidžia nuodėmes ir dalį bausmių už jas. Kita bausmių dalis lieka žemiškam gyvenimui ir skaistyklai. Kančia, atgaila,

geri darbai tą bausmę mažina. Žemėje žymiai lengviau atsisteisti negu skaistykloje. Kaip negalima lyginti šviesos poveikio ir ugnies poveikio, taip negalima palyginti ir kančios žemėje su kančia skaistykloje. Todėl šv. Augustinas meldė: “Dieve, plak mane čia, degink mane čia, bet pasigailėk amžinybėje”.

Kančia praturtina tuo, ko reikia, kad patektume į meilės karalystę. Į kančios sampratą plačiąja prasme įeina ir geri darbai, paprastai pareikalaujantys išsižadėjimo, pasiaukojimo, jėgų, laiko, sveikatos... Bet už tai: “Ateikite mano Tėvo palaimintieji, paveldėkite nuo pasaulio sukūrimo jums paruoštą karalystę! Nes aš buvau išalkęs, nuogas — mane aprengete...” (Mt 25,34-36). Meilės karalystę žmogus turi užsitarnauti, gyvenimą ir talentus panaudodamas geram, nes “kiekvienam, kas turi, bus duota, ir jis turės su pertekliumi, o iš neturinčio bus atimta ir tai, ką jis turi” (Mt 25,29). Dvasingiausieji žmonijos žiedai — šventieji neskirstė kančios į gerą ir beprasmę. Kiekviena kančia jiems buvo didžiausias turtas, nes jie suprato kančios paslaptį. O mes? Ar išdrįstume kartu su šv. Avilos Terese prašyti: “Viešpatie, leisk arba kentėti, arba mirti!”

Kančia tobulina. Kiek daug šiais laikais kalbų apie dvasingumą ir nė žingsnio jo linkui. Kodėl? Tai nelengva. Ar lengva motinai lauktis, gimdyti, auginti ir auklėti? Bet to rezultatas — naujas žmogus. Meilės karalystėje mums paskirtas be galo didelis laimės laipsnis. Jo pasiekimui mums ir duotas gyvenimas. Ir mums pasiseks, jei viską koncentruosime į Dievą. Kristus įsakmiai į ten ragina žodžiais: “...būkite tokie tobuli, kaip jūsų dangiškasis Tėvas yra tobulas” (Mt 5,48). Ir kelią į tą meilės laimės laipsnį taip pat nurodė: “Jei kas nori eiti paskui mane, teišsižada pats savęs, tepasiima savo kryžių ir teseka manimi” (Mt 16,24). Tai štai ką Dievas yra mums parengęs ir ko iš mūsų tikisi. O mes netikime savimi, antgamtine, mus keliančia galia, mes nedrįstame atsiverti Viešpaties veikimui ir atsiduoti jo vedimui. Dievas trokšta žmogaus visa savo meilės galia. Jis tiki ir pasitiki Tavimi, manimi

Venecija iš lėktuvo.

ir mumis visais, kad mes realizuosime jo amžinąjį planą, kad mes tapsime tu, kuo turime būti.

“Tepasiima savo kryžių” — t.y. visas geras ir blogas, prasmingas ir beprasmes kančias. Beje, Dievui nėra nei blogų, nei beprasmių kančių. Tokias jas padaro žmogus, jų nepriimdamas ir neskdamas nukryžiuotu savo Mokytoju ir Vadu.

Priimta manyti, jog kančia žmogų apiplėšia. Tada motinystė — apiplėšimas! Kuo daugiau vaikų, tuo daugiau apiplėšimų. Tuomet sektų, jog netekėjusios ir vyrai — laimingiausi žmonės pasaulyje. O yra priešingai. Kančia žudo laimę! — tai prietas, vertas šiukšlių dėžės, o ne žmogaus širdies! Kiek žmonių pasaulio istorijoje buvo ir yra laimingi ligose ir kančiose! Įprasmintas kryžius — nebe kryžius!

Tu dar neseniai peržengei savarankiško, atsakingo gyvenimo slenkstį. Kiek daug ne tik šviesių, bet ir tamsių akimirkų laukia Tavęs. Sunkiam momentui atėjus, prisimink, jog susitikai su Dievo paslaptimi, norinčia kažką svarbaus Tau pasakyti arba trokštančia Tau būti lieptu per bedugnę. Žmogiškasis protas šauks “kodėl!” O Tu jo neklausyk. Susikoncentruok, prašyk Dievą pagalbos ir bandyk tą paslaptį suprasti. O jei kartais nepavyktų, prisimink, jog Tavo Tėvas danguje viską mato ir žino. Jam nėra beprasmių kančių. Juk svarbiausia, kad Dievui jos prasmingos. Ir tai mes tikrai žinome.

Kaip dažnai kančia padeda savo šauksmu: budėk! Nes žemės kelyje Tavęs tyko kiekvieną bandančioji pirmųjų tėvų dalia. Kančia, plačiąja prasme, yra dar ir tam, kad nuolat primintų, jog esi bandoma, viliojama, gundo-

ma, kad kartais negriautum ir nesugriautum galimybės įeiti į amžino džiaugsmo ekstazę.

Ar Dievas myli Tave?

Mergaitei jokia naujiena, kad meilė persekioja. Nesvarbu, kad gerbėjas ir juokingai kartais pasielgia, mergaitei aišku, kad ji yra jo dėmesyje. Štai kad ir Tavo nerimas, paskatines rašyti, iššaukęs atsakymą, ar tai nėra tokios pat galios šauksmas, kurį per daugelį mylių išgirdo Džeinė Eir, ir Tu jį taip pat išgirdai. Tu rašai: “mane persekioja mintys...” Ne, ne Tavo mintys. Tave “persekioja” Dievas. Mylintysis negali nematyti sunkioje situacijoje mylimo žmogaus. Būdamas Tavo metų, savo lektūroje užtikau mintį, kad jeigu žmogui reikia patarimo, o galys jį duoti yra net už jūrų, tai Dievas padarys, kad jis atvyktų ir patartų. Tavo aplinkoje nebuvo to žmogaus, o Dievas patarimą atsiuntė net iš už Atlanto, nes Dievas kaip tik yra Tas, kuris Tave tikrai myli.

Skaitydama knygą “Dievas ir žmogus”, rasi tokį skyrių: “Be Bažnyčios nėra išganymo”. Kodėl taip kategoriškai? Primenu Kristaus, sutapatinusio save su Bažnyčia, žodžius: “Kas nepasiliks manyje, bus išmestas laukan ir sudžius kaip šakelė. Paskui surinks šakeles ir įmes į ugnį...” (Jn 15, 6). O apie priklausančius Bažnyčiai Kristus sako: “Kas pasilieka manyje ir aš jame, tas duoda daug vaisių; nuo manęs atsiskykę, jūs negalite nieko nuveikti” (Jn 15,5).

Tos nelaimingos išpažinties TU buvai nušviesta į pergyvenimų kančios verpetą, kuris, kaip dabar aiškiai matai, gana žymiai “susuko” Tau galvą. Norėtum kažką daryti, ar ne tiesa? Pirmiausia iš visos širdies atleisk tam kunigui: “Jeigu jūs atleisite žmonėms jų nusižengimus, tai ir jūsų dangiškas Tėvas atleis jums” (Mt 6,14).

O dabar pažvelk į jaunesnę už save mergaitę iš Liurdo susitikimo su antgamtinio pasauliu: “Ponia (Marija) lyg apkabindama ištiesia rankas, Bernadeta pajunta, kaip ją užliūliuoja nepaprastai malonus saldumas, tarytum begalinis mieguistumas, iš kurio pabusti

reiškė vėl sugrįžti į šiurpų, svetimą pasaulį. Ji bijo to prabudimo... Iš priekio prišokusios mergaitės pamato pasikeitusį Bernadetos veidą. Tačiau tai jau visai kita, ne Tuanetės sesuo, visai kita būtybė, savo nepasotinamą žvilgsnį įsmeigusi į nišą. Akys žiūri įtemptai, nemirk - sėdamos. Vyzdžiai išsiplėtę, dar tamsesni negu paprastai, akių baltymai tiesiog spindi. Veido oda taip išsitempusi, kad smilkiniai ir žandikauliai net išryškėję... Jos seserį išgaudina bekraujė veido spalva. Ir vis dėlto veidas nuostabiai gražus”. Po antrojo pasirodymo matome tai, “kas įvyko tarp Ponios ir Bernadetos. Dabar jų draugystė tapo labai intymi ir tvirta. Ankstesnieji apsvaigimo ir susižavėjimo jausmai peraugo į pilnutinį atsidavimą. Nuo šiandien Bernadetos Ponia tapo ne vienkartinis, pasibaigiančiu stebuklu, bet nuolatinis jos turtas”. (F. Verfelis “Bernadetos giesmė”).

Pamatėme bent šiek tiek, kaip žmogus jaučiasi intymiaame sąlytyje su antgamtinio pasauliu. Jei nuo jo priklausytų, jis niekada to ryšio nenutrauktų. O kas toliau? Kito Marijos pasirodymo metu ištryško šaltinis, kurio vandens dėka žmonės gauna neretai net stebuklingą Dievo pagalbą. Visa tai vyksta katalikų Bažnyčioje, kurios visus nuostatus Bernadeta tobulai vykdė. Dar didesnės vienybės su Dievu trokšdama, ji pasirenka vienuolinį gyvenimą. Jos kelio į tobulumą tikrumas užantspauduotas pomirtiniu šventąja paskelbimu, o tai reikšia, kad ji tikrai yra danguje. Krikštu ji gimė dangui, per visą gyvenimą Bažnyčios vadovaujama sekė Kristų, po mirties apdovanojama be galo didžiu meilės laipsniu jo karalystėje.

Kuo greičiau pradėk skaityti Šventąjį Raštą. Tau atsiskleis begalinio žavesio kupinas Kristaus asmuo. Ir tikiu: Dievas atsiųs Tau norą pabandyti dar vieną kartą. Tau pasitaikys geras kunigas, nes tokių dauguma. Prieisi išpažinties ir šiuo susitaikinimo sakramentu įžengsi į Tau naują Bažnyčią, kurioje Tau bus šviesu ir gera.

(Pabaiga)

LAUKIMAS

RITA VINCIŪNIENĖ

Praeinu pro pulkelį karštai besiginčijančių lietuvių, kažką klykaujančių, kažką įrodinėjančių, atidžiai sekančių simbolinio tiesos ir teisingumo ieškotojo Antano Terlecko rankų mostus, piktais žvilgsniais apmėtančių juodu nikeliu tviskančią automašiną, prišliaužusią prie buvusių ELKAPĖ rūmų. Tik pagaunu aštrų oratoriaus žvilgsnį, palydintį mane — praeinančią.

Praeinu pro jau kur kas didesnę būrį (o gal minią?) piliečių, apspitusių įėjimą į Arkikatedrą ir belaukiančių tuoj tuoj pasirodysiančio šiandien inauguruojamo prezidento, todėl spaudžiančių kas puokštę (o, kiek ji nūnai kainuoja!), kas kietai sugniaužtą kumštį. Praeinu pagavusi vienoj pusėj patenkintomis šypsenomis spindinčius (o, kokius, regis, sočius!) veidus, o iš kitos pusės išgirdusi prikimusiu balsu skanduojamą Putiną:

Jūs žengiat nuožmūs ir pikti...

Kur krenta jūs šešėlis,

Ten džiūsta...

Po švinine jūs koja

... akmuo vaitoja.

Nuo jūs burnų nuodingo kvapo

Vaiduokliai...

Klaikiam šios žemės pragare...

Vejasi mane šios kraupios eilutės, todėl skubu skubu skubu praeiti. Pro Arkikatedrą, kur vakar taip tyliai, nuoširdžiai ir ramiai melstasi, kur palenkta galva po senuko kunigo ištiestu pelenų žiupsneliu su negailestingu, bet tvirtu DULKĖ ESI ... MEMENTO ... Praeinu.

Praeinu pro lietuviškos spaudos kioskus, pro įvairiaspalvėmis užsieninių cigarečių dėžutėmis nukarstytas, žibančią tviskančią importinę kosmetiką pasidabinusias, klykiantį

lambadinį vakarietišką triukšmą šimtais gyvą dvasią užmušančių decibelų galingumu beskleidžiančias lietuviškų miškų medžio būdeles. Gal nusipirkti kokį laikraštį? — suabejojau, bet akis išsigąsta įvairiabalsiu choru brutaliai rėkiančių antraščių: VALDŽIA AŠ NEBETIKIU... VORATINKLIS RAIZGO... AR STREIKUOS... MEILĖ, EROS VISUOMENĖ... KGB_VAKAR, ŠIANDIEN, RYTOJ... PRITRUKO KARSTŲ... ir pagaliau: NEMYLIU LIETUVIŲ TAUTOS! — parašė didžiulį traktatą šia tema pažįstamas poetas. Todėl praeinu pro antraštes, pro laikraščius, pro cigaretes ir kosmetiką ir sustoju prie susiritusios, sibirietiška skara apsimuturiavusios (rusė? lenkė?) moterėlės, prisiglaudusios Aušros Vartų pamūrėje. Spraudžiu į delną apskurusį lietuvišką banknotą, kažkodėl mosteliu ranka į nuoširdų, regis, PUSTJ BOH PAMOŽET, PUSTJ BOH... ir jau kopiu prie Aušros Vartų Motinos. Čia nebepraeisiu, čia sustosiu, čia nuoširdžiai būsiu savimi ir pasišnekėsiu. Ar mano skundas bus užgirstas? Skundas, kad praeinu, kad nebesustoju, kad laukiu... oi, kaip laukiu...

— Laiminga tu, kad turi kam nuoširdžiai viską pasisakyti, kad gali melstis, kad gali kasryt kryžiaus ženklų palabinti save. O aš, prisipažinsiu atvirai, to negaliu, nekyla ranka žegnotis, patikėk, nekyla... — iki ašarų graudžiai jaudindamasis išpažįsta man savo nerimą seniai bematytas beregėtas ir dabar taip, regis, atsitiktinai sutiktas mokytojas Stepas iš provincijos. O akys didelės, gražios ir tokios liūdnos liūdnos. Veidas randėtas, petys perkreiptas (žinojau — po avarijos), balsas prislopęs — nė ženklo buvusio optimizmo, pakilumo, šviesos ir skaidrumo. Pasipasakoja: ne šiaip sau jį stuktėlėjo, einantį prietemoj gatve pravažiuojanti mašina. Sako, tai buvo vietinio

jauno, energingo piliečio vairuojama mašina. Kažkas matė, kažkas numerį užsirašė, prokuratūroj buvo užvesta byla, bet paskui kažkur užsimetė. Vėliau pats kaltininkas pakliuvo į avariją ir gerokai susitraiškė. “Dievas yra!” — nutarė žmonės.

“Nereikia, žinoma, kelti viešumon. Ne žmogus mane pervažiavo, - vėl aiškina kolega Stepas. — Raktikaulį sutraiškė, smegenis sutrenkė ir gulintį šaligatvio pakrašty ne žmogus mane paliko. Pati sistema, prigaminusi štai net tokių žmonių, mane parbloškė, sutraiškė ir numetė... Viskas būtų gerai: kūno žaizdos užgijo, iš naujo išmokau vaikščioti, ir atmintis pradeda sugrįžti, tik va — eiti į bažnyčią, klauptis ir žegnotis negaliu... Dar negaliu... Palauksiu. Mamą palaidojau praėjusį pavasarį... insultas. Seserį į psichiatrinę išvežiau ... seniai reikėjo, bet vis nesiryžau”... — vardina ir vardina žaizdotas savo buities ir būties negandas kolega Stepas iš provincijos.

Net nepajutom, kaip apie mus virte užvirė aštri pedagogų kova su lektore, atėjusia iš Švietimo ministerijos supažindinti kolegų su Lietuvos mokyklų reformos koncepcija. “Jūs nusilenkti turit šiems žilagalviams už tai, kad jie visą gyvenimą atidavė mokyklai!” — remia prie sienos lektorę iš visos Lietuvos suvažiavę mokytojai. “O kaip mes sužinosim, kam dėkoti, o ką gal ir iš mokyklos išėiti reikia paraginti, jei neorganizuosim seminarų, pokalbių, klausinėjimų, egzaminų?!” — atsišauo šmaikščialiežuvio kolegos Romo parkrikštytoji “ministerijos rožė”. O Stepas žvilgteli į mane tomis didelėmis ir labai liūdnomis akimis, nusišypso dar liūdniau ir tyliai sušnibžda: “Kaip gerai, kad esu išmokęs vieno — tylėti. Tylėti, kęsti ir laukti”. “Taip Stepai, — pritariu, — ir aš šito jau mokausi. Tik ar tu žinai, ko mes laukiam?” — “Pabaigos!” — šypteli kolega. “Va, ne — nuginčiju, — negalima taip beviltiškai į viską žiūrėti, laukti reikia, palaukti reikia...” — beprasmiškai vapu, supratusi, kad čia aklavietė, kad reikia elgtis kitaip, kad reikia visų pirma padėti sau, o paskui — kolegai Stepui, o paskui — savo

dukroms, savo mokiniams, o paskui — visiems kitiems, kuriems reikalinga mano parama. Kokia paprasta juk, bet užtat kokia elgetiška yra pagalba Aušros Vartų pamūrėj prisiglaudusiai moterėlei. Ir kokia sudėtinga, kokia sunki ir... ne, nesakau — beviltiška! — vargu ar šiuo metu paveiki pagalba sau pačiam, dar vis akilai besidairančiam, dar vis ne viską suprantančiam, dar vis tebelaukiančiam...

— Citrina padeda atmintį susigrąžinti, — nei iš šio, nei iš to sako man Stepas, — tik ji dabar brangi, man neįkandama.

Todėl aš kitą dieną bruku į Stepo delną atsisveikinimui geltoną citrinos vaisių: “Parsivežk namo, lauktuvių, — sakau, nes aš dar galiu sau leisti tokią pramogą nūdienės Lietuvos situacijoje... Nes man kiti padėjo. Aš kitam padedu... Ir visi kartu mokomės ramaus laukimo”.

Kartu su visa Lietuva, kuri taipogi jau seniai laukia... Nualinta, nusiaubta, nuniokota slepia po netikėtai iškritusiu vasario sniegu žaizdotą savo kūną ir laukia. Nusagstyta bestogiais buvusių kolchozų fermų griaučiais, pūvančios ir, regis, niekam nereikalingos medienos kirtavietėmis apsinuoginusi, išraižyta sovietinių tankų vikšrais tokiose gausiose, — ypač saulėtame, smėlėtame pajūryje, — raudonosios armijos stovyklavietėse, nūnai tuštėjančiose ir tučiuojau vietinių plėšikų nusiaubiamose... Tokia Lietuva laukia. Nutilusių ir klaikiomis išdaužytų langų angomis spoksančių gamybinių monstrų Lietuva, Lietuva, sukimšta į vėžlio žingsniu besivarančius ir juodus dūmus spjaudančius autobusus, vis dar nelietuviškai besikeikianti ir šaligatviuose besispjaudanti Lietuva, po eiles parduotuvėse besikumščiuojanti ir turgų aikštėse besistumdanti Lietuva, naktų naktis pralaukianti ir trokštanti (vieno, tik vieno!) per sieną prasmukti su paskutinėmis lietuviškų lašinių paltimis, su paskutiniais iš po žemių išknistais vario laidagaliais, su dar užsilikusio lietuviško lino rietimėliais prasmukti per sieną trokštanti Lietuva, savų, lietuviškų, vandalų nuniokotų,

nusiaubtų (sulaukėm net ir šito!) kapų kapelių, kryžių kryželių Lietuva laukia.

Laukia. Pusė, rinkimuose žymėjusi kryžių už tvirtą buvusio sekretoriaus figūrą (“gėda prisipažinti, kad balsavau už sekretorių!...”

— nugirdau autobuse), laukia: tik jis — visagalintis! savas! tikras! — padės, išgelbės, išves į tiesų kelią ją — Lietuvą. Kita pusė, viltinai brėžusi kryžių ties iš užjūrio atvykusių pretendentu tebelaukia, kad nepamirš jie

— geraširdžiai milijonieriai adamkai ir protingi lozoraičiai — ir sugrįš gelbėti jų Lietuvos. O ko laukia kiti, numoję į kryželius ties viena ar kita pavarde ir prasitarę — tyliai tyliai, bet prasitarę: “Niekas mums nepadės, jei mes patys sau nepadėsime!” Ko laukia šie lietuviai? Tarp kurių aš? Balsavau, tiesa, už pretendentą iš užjūrio, ir aš, ir mano dukros, ir artimieji tik už jį, bet ne todėl, kad lauktumėm tolerinės pagalbos iš Vakarų. Taip darėm dėl labai paprastos formulės, susikurtos bestebint priešrinkiminius debatus telekrane: laidos vedėjas paklausia užjūrio pretendentą ir užgirsta tiesų, dalykišką, logišką atsakymą — Lietuva klauso, bet nesupranta... laidos vedėjas suteikia teisę vietiniam pretendentui pakomentuoti atsakymą, užgirsta maždaug tą patį, tik išverstą įpraston sovietinėn kalbon su penkiasdešimt metų girdėtais pažadais — Lietuva atsidūsta, Lietuva supranta! “Noriu originalo, nereikia man sovietinių vertimų!” — nutarėm su savo dukrom ir žinodama, kad būsim tarp pralaimėjusiųjų, parsinešiau plakatą su spalvota pretendentu nuotrauka. Kabo jis dabar prieš mane, pasižiūriu į ramų protingų akių žvilgsnį — ir drąsiau darosi laukti. O juk jis suprato, kas yra atsitikę su Lietuva, suprato, paklampojęs purviniais kaimo keliukais, aplankęs sukriošusias senutes, prasigėrusias buvusių kolchozninkų šeimas, suprato, kur dabar yra Lietuva. Suprato, ko dabar reikia Lietuvai, ko ji laukia. Juk ne tolerių — jie neišgelbės tautos vien jau todėl, kad kiekvieną tokios pagalbos mosto akimirką nusės ne ten, kur reikia, ir padės ne tiems, kuriems dabar būtina parama.

Taigi Lietuva ne tolerių laukia, Lietuva laukia pagalbos, prikelsiančios jos puolusią dvasią. Lietuva laukia: bene sugrįš Jėzuitų kuriamo Universiteto laikai, kai bažnyčių skliautai griaudėjo išmintingais ir veiksmingais SIRVYDO pamokslais — ir išvaikys tada pamaiviškus kaip amaro priplūdusių į sales, auditorijas, aikštes sektų pastorius ir vadovus. Lietuva laukia: bene išnešios savo įsčiose pasišventėlius daraktorius bei knygnešius, kurie net šimtmečius polonizuojamos ir rusifikuojamos Lietuvos dvasią pakėlė ant savo pečių, patys pasirinkę Sibiro šalčius, badą, mirtį — ir ateis tada į lietuvišką mokyklą nuoširdus, humaniškas, doras ir tikėjimo mokantis vaikus žodis ir užims prisitaikėliškumo išmokusių, ateizmu užraugintų, sovietinio sadizmo išauklėtų vietą. Lietuva laukia: bene rasis ar iš užjūrių sugrįš atkaklūs valančiai, deimančiųkų ieškotojai vaižgantai, turėtų su kaupu jėgų ir apaštalauti, ir tautą blaivinti, ir profesoriauti, ir TĖVYNĖS SARGUS leisti — ir nušėčius, nutils, į iškrypėlišką ragą susitrauks tada banevičiaus firmų skleidžiama, pundų pundais, debesų debesiais nugulusi spaudos kioskų prekystalius purvina “centų” pornografija, rėksminga “europos” afiša, “saldainiukų” balaganas, grėsmingas “vakarienių” DANTIS UŽ DANTI... Lietuva laukia. Apsivalymo. Tikro, doro, švaraus ir ramaus — be kraujo, pykčių, šmeižtų: taip, kaip mokėjo ir, tikiu, tebemoka tikras krikščionis.

Šį rudenį Lietuva laukia Švento Tėvo iš Romos vizito. Ar ši diena sutaps su didžiąja Dieviškosios Dvasios grįžimo į Lietuvą data? Lietuva laukia. Tebūnie tai paskutinis ir didysis jos LAUKIMAS.

■ Vyskupų rūmai Vilniuje vyriausybės nutarimu yra grąžinami Vilniaus arkivyskupijai, bet iš jų vis dar neišsikrausto “Respublikos” laikraščio redakcija. O ir išsikrausčius rūmai bus reikalingi didelio remonto. Abejojama, ar prieš popiežiaus atvykimą jau galės juose apsigyventi Vilniaus arkivyskupas ir ten priimti visos Lietuvos aukštąjį svečią.

DIEVO MEILĖ MUMS

CHIARA LUBICH

“O Dievas mums parodė savo meilę tu, kad Kristus numirė už mus, kai mes tebebuvo me nusidėjėliai” (Rom 5,8).

Kaip nepaprastai Dievas myli mus, Jėzus įrodė savo paklusnumu Tėvui, aukodamas save už mus, net ligi mirties ant kryžiaus. Tas jo įrodymas yra dar nepaprastesnis ir neįsivaizduojamas, kai šv. Paulius primena, kaip labai žmonija savo istorijos būvyje buvo morališkai nupuolusi, kietasirdė, nutolusi nuo Dievo ir net prieš jį maištaujanti.

Tokioje padėtyje žmonijai reikėjo gailėstingumo, o Dievas parodė jai didesnę meilę, negu būtų galima įsivaizduoti. Jis siuntė savo Sūnų, kad padarytų žmones, kurie buvo taip labai nuo jo nutolę, savo šeimos nariais. Jie buvo atkaklūs ir maištingi, o jis padarė juos savo vaikais.

Lengviau galėsime suprasti, ko čia mąstomi žodžiai mus moko, jei įsigilinsime į jų prasmę. Jei Dievo meilė yra tokia nuostabi — neturime pagrindo bijoti. Mes galime būti tikri, kad Dievas mus myli, kai klystame ir silpnybės mus nualina. Mes neturime abejoti, kad Dievas atbaigs mūsų išganymo darbą taip, kaip jį pradėjo.

Užtai šios ištraukos mintis turi tik sustiprinti mūsų tikėjimą. Vietoj pasitikėti savo išmanymu, kuris dažnai mus apvilia, turime remtis Dievo begaline meile ir tos meilės atgaivintu tikėjimu pradėti gyvenimą iš naujo.

Tokių tikėjimas, kurie galvoja, kad išganymas lengvai gaunamas, yra paviršutiniškas ir naivus. O tokie, kurie gerai supranta savo nepakankamumą ir daro visa, ką tik gali, visiškai pasitikėdami Dievo galybe ir malone, turi tikrą tikėjimą, kuriame Viešpats veikia.

Kaip mes galėtume gyventi pagal čia mąstomus žodžius? Tikėdami į beribę Dievo meilę, ypatingai kai matome savo silpnumą.

Mes turime neužmiršti, kad dvasiniame gyvenime mus gali ištikti pavojingi gundymai, kurie gali atimti drąsą. Tokį drąsos netekimą gali mumyse sukelti praeities nuodėmių atsiminimai, kai mus ištinka bandymų sunkenybės ar vargina nesiliaujantys suklupimai, visokios ydos ir kai matome, kad tos ydos vėl kartojasi, nors atrodo, jog jas jau buvome nugalėję.

Čia mąstomi žodžiai ragina mus nusizeminti, įsitikinus, kad esame niekis ir trapūs, kad turime pasitikėti beribe Dievo meile. Tada su vaikų paprastumu galėsime pavesti jam mūsų klaidas ir negaišindami laiko kaltindami ir analizuodami savo praeities nupuolimus, galėsime tuoj viską pradėti iš naujo.

Mes galėsime vėl pradėti gyvenimą iš naujo, kai išmoksime viską daryti išmintingai ir konstruktyviai. Tai yra tikros pažangos paslaptis.

Pagal čia mąstomus žodžius stengiasi gyventi daugiau kaip 13 milijonų žmonių visame pasaulyje, pasitikėdami beribe Dievo meile. O tų žodžių komentarai, išversti į 80 įvairių kalbų ir dialektų, pasiekia juos per spaudą, radiją ir televizijos programose.

Iš anglų kalbos išvertė *Kostas Paulius*

■ Lietuvos vyskupai vasario mėn. antrojoje pusėje lankėsi Romoje oficialiam vizitui pas šv. Tėvą Joną Paulių II. Kai kurio nors krašto visi vyskupai vyksta pas Šv. Tėvą duoti jam viso religinio gyvenimo penkerių metų apyskaitą, tokia kelionė vadinama “Ad limina”. Tokia Lietuvos vyskupų kelionė po II pasaulinio karo buvo pirmoji.

■ Prel. Juozas Antanavičius, Panevėžio katedros klebonas, Gavėnios metu vedė rekolekcijas Brooklyno, St. Petesburgo, Detroito ir Lemonto lietuviams.

IGNACO PĖDSAKAI VENECIJOJE

KAZIMIERAS J. AMBRASAS, SJ

Atrodo, kad iš Adrijos jūros atbangavusios kaip sunkiai prikrauti debesų laivai rūko marškos neleidžia kaip reikiant net atsikvėpti. Trukdo bent kiek geriau pasižiūrėti į blizgančius bažnyčių bokštus, išdidžiai besidairančias viršum miesto raudonuojančių įvairiaformėmis čerpėmis stogų. Neleidžia kaip dera pasigrožėti išraižytais kaip lapo gyslos, kaip rodo žemėlapiai ir kelionių vadovai, kanalais ir gan dažnokai viršum krantinių iškeltais tiltais. Ką čia šnekėti: gražus tas Italijos šiaurėje per amžių klodus išaugęs perlas. Tikrai nebe reikalo Napoleonas šį miestą pavadino puošniausiu Europos salonu.

Venecija. Į čia pirmąsyk 1523 metais iš Ispanijos atkeliavo baskas Ignacas Lojolą. Tai gi 1993 kaip tik sukanka 470-osios metinės. Monserate kuo stropiausiai pagal tų laikų nurodymus atlikęs per tris dienas viso gyvenimo išpažintį, kovo iš 24-sios į 25-ąją visą naktį kaip tikras viduramžių riteris išbudėjo ir prie Švenčiausiosios Mergelės Marijos koju sudėjo savo ginkluotę, — kardą, šalną, šarvus, — kuriuos anuomet nešiodavo kariai. Šitaip tas ryžtingas vyras atsisveikino su praeitim, kurią nulaužė kaip vyšnios šakelę. Nuo tol pasuko kitur. Kristaus Gerosios Naujienos skleidėjo keliu. Norėdamas išplaukti Italijon, pėsčias patraukia aplinkiniu keliu pro Manrėzą į Barceloną todėl, kad judriame, tiesiai į šį miestą vedančiame kelyje nenorėjo susitikti pažįstamų žmonių. Vienuolika mėnesių uoliai išpasninkavęs, išbudėjęs, meldęsis ir gavęs nemaža vidinių dovanų ir apšvietimų, slaptųjų dangiškujų malonių, prie Kordoner upės anuomet pradėjo ir surašė, o paskui papildė savo garsiąją, dabar daugeliu kalbų paplitusią “Dvasinių lavybų” knygėlę Alkaloje, Paryžiuje, Romoje. Lojolą 1523 kovo 13, o gal 14-ąją, Verbų sekmadienį, pasiekė Romą, kur po-

piežius Adrianas VI jam leido keliauti į Šventąją Žemę. Į Kelionę Venecijon išsirengė 1523 metais kovo 31-ąją. Veneciją pagal ano meto nustatytas taisykles pasiekė vandens keliu. Sargybiniai, įlipę į laivelį, kaip visų kitų keleivių, Ignaco dokumentų netikrino, dėl ko daugelis buvo nustebinti. Mat Ignaco bendrakeleiviai suklastojo tuos pažymėjimus, o jisai šitaip elgtis nenorėjo. Vien pasitikėjęs Dievo Apvaizda, visiškai jokio pažymėjimo nepasirūpino ir štai to begalinio pasitikėjimo nebuvo apviltas. Apie tai mini ir savo autobiografijoje. Atsidūręs Venecijoje, Ignacas maitinosi iš išmaldų. Nakvodavo Šv. Morkaus aikštėje po portikais arba Dožų rūmų priekiuose...

Štai tie nuo drėgmės, lietu ir rūko apjuodę kapiteliai, lieknutės su išraitytomis fryžėmis kolonos, išlakios arkos su moterų, karių, liūtų, angelų galvomis. Štai tos nuo jūros aitraus ir drėgno alsavimo nelygiais, apmūsiusiais šuorais išmargintos gotinių rūmų sienos. Tačiau kokia jų didybė! Kokia statybininkų, projektuotojų vaizduotė! Koks erdvės ir statybinės medžiagos savybių kūrybiškumas, prabilęs talpiomis salėmis, ilgais koridoriais, aukštų varpinių išlakumu, karališkais aikščių mastais. Žinoma, kartais net ir didingiausi žmogaus kūriniai neatlaiko amžių naštos. Lygiai kaip ši garsioji varpinė, kuri, neišlaikiusi savo svorio, 1902 metais pažiरो plytų, dulkių ir akmenų sąvarta. Tačiau po dešimties metų vėlei pakilo venecijiečių rūpesčiu visu savo pirmykščiu grožiu, lakumu ir didingomis (98,6 metrų aukščio) proporcijomis. Greičiausiai, kad ji šiuo metu pranoksta net buvusiąją: tokia grakšti, rimta ir didinga stovi šioje visame pasaulyje žinoma Šv. Morkaus aikštėje. Tarp daugelio bažnyčių ir 356.000 turinčiame gyventojų mieste ji eiklu-

Šv. Morkaus bazillika.

mu ir savąja formų derme tarsi netylančio lig mūsų dienų Venecijos garso, didybės ir vis dar neblėstančios urbanistinės šlovės simbolis! Gal ir anuomet kur nors po šiuo ar kitu portiku, prie kurio nejučiomis atsiremi, žiūrėdamas į trapius, tarsi Vilniaus Šv. Onos bažnyčios gotinius, nutįsusius į žydrą padangę bokštelius, ir tada buvo prisiglaudęs Ignacas Lojolą. Gal jis čia ramiai kramtė gailestingo venecijiečio padovanotą duonos žiauberę. O galbūt susisupęs į savo palaikį apsiaustą, kaip dabar benamiai, neretai pasitaiką didmieščiuose, kur nors tysojo po anuo skliaustu. Rasi, ir Ignacas, eidamas per šią simetriškai taisyklingą, priešais Dožų rūmus plytinčią ir su aiškiu skonio pajutimu sumanytą gan erdvią aikštę, kur tiek balandžių kasdien be at-

vangos suka ratus apie atsikliūvančius iš smalsumo ar iš reikalo keliauninkus, užvertęs galvą žiūrėjo, kaip tiedu bronziniai venecijiečiai ant Šv. Morkaus bazilikos viršaus kas valandą su dideliais kūjais, trenkiamais į išpūstapilvį varpą, skaičiuoja viso pasaulio gyventojų laiką. Kaip išvaizdziai šie simetriški, panašūs lyg vandens lašai portikai aiškiai ir išpūdingai pavaizduoti (1496) Džioviano Belinio (Giovanni Bellini) Dievo Kūno Šv. Morkaus aikštėje iškilmingoje procesijoje. Tasai paveikslas ligi mūsų dienų tebėra išlikęs garsioje Akademijos galerijoje.

Ignacas Lojolą nenori prašyti imperatoriaus ambasadoriaus Alonso Sanchez paramos. Mat vengė viešumos, — kad kas nesužinotų, jog jis kilęs iš garsios, kilmingos

giminės. Net neieško lešų kelionei į Šventąją Žemę. Jis, kaip yra išlikę šykščių žinių, buvo globojamas kažin kokių dviejų senjorų. Vienas iš jų, greičiausia Marcantonio Trevisan, anuometinis Venecijos Respublikos senatorius ir 1553 metais dožas, buvo pasikvietęs Ignacą, tikriausiai į vieną senovinį namą, vadinamą Dievo Motinos Marijos vardu. Antrasis, matyt, bus tasai “turtinasis ispanas” (jo vardas lig šiolei nežinomas), kuris jį sutikęs paklausė, ką čionai veikiąs ir ką ketinąs toliau daryti. Sužavėtas atvykėlio giliu dvasiniu gyvenimu, labai rūpestingai globojo Ignacą iki paskutinės dienos, kol tasai sėdo į laivą. Ignacą taip pat buvo priėmęs neseniai išrinktas dožas Andrius Gritis (Andrea Gritti). Po šios audiencijos minėtasis Venecijos didikas taip patvarkė, kad Lojola galėjo būti priimtas į galerą “Negrona”, turėjusią išplaukti į Kiprą (ši sala ligi 1571 metų išbuvo Venecijos dominija), į kur rengėsi keliauti ką tik paskirtas gubernatorius Nikalojus Dolfinas (Nicolo Dolfin).

Laivas “Negrona”, pakėlęs inkarą ir išskleidęs bures, iš Venecijos išplaukia liepos 14-ąją. Štai toji priepilauka ir Šv. Morkaus aikštė. Iš čia kadaise išplaukdavo pasaulin venecijiečių laivai. Tikriausiai per šią aikštę žingsniavo anuomet ir Ignacas į laivą. Rasi, ir anuomet taip raudonavo, tvieskė raudonais saulėlydžių gaisais dangus ir kaip gaisras rausvino ir taip jau raudonomis čerpėmis dengtus stogus, kurie atrodė kaip švytinčios Kolorado valstijos kalnyno stačių skardžių atmainos. Gal ir anuomet šitaip nuostabiai tviskėte tvieskė gausybės rūmų, namų ir bažnyčios stogų skiauterės. Regis, ir tada krančinėje būriavosi minia, išlydinti į ilgą kelionę laivą ir kartu visus, išlydinčius ir iškeliaujančius, smelkė viena įtartina, neduodanti ramybės mintis: o gal paskutinįsyk? Greičiausiai ir andai ramiai stūksojo štai ta aukštoji varpinės bokšto smailuma, kurion įsikraustęs gaidys, norėjo užgiedoti taip mėgstamą, atmintinai žinomą melodiją iškeliaujantiems ir palydai. Apie šią kelionę pats Ignacas Lojola rašo autobiografijoje. Be to, du bendražygiai

jį mini savo dienoraščiuose: ciurichietis Petras Fuslis (Pietro Fuessley) ir strasburgietis Filipas Hagensas (Fillipo Hagens).

Iš Venecijos išplaukęs laivas “Negrona” lygiai po mėnesio pasiekė Kipro uostamiestį Famagosta. Pagaliau išplaukę iš Kipro salos jau kitu laivu, maldininkai į Šventąją Žemę pateko rugsėjo 4-ąją. Venecijon iš Šventosios Žemės Ignacas Lojola grįžo vėlei per Kiprą 1524 metais sausio mėn. Tada jau buvo įsižiemoję. Snyguriavo ir gerokai šalveno. O Ignacas buvo pernelyg mažai apsitaisęs. Apsimovęs vien kojineėmis lig pusės blauzdų, ano laiko mados plonutėmis drobinėmis, kelius tesiekiančiomis kelnėmis. Įsispyręs į lengvus batelius, o ant nugaros jau gerokai apiplyšusią striukę užsivilkęs su trumputėlaičiu vėju perpučiamu apsiaustėliu. O koks čia sausis prie amžinai teliuškuojančio neramaus vandens būna, galima įsivaizduoti nesunkiai! Juk štai — dabar tik gruodis, — dar nė vienos snai-gės, bet negailestingas šiaurys taip veria per rūbus, taip įžūliai žnaibo skruostus, kad atrodo, jog ne drėgme varvantys slenka pažeme miglos tumuliai, bet kvapą gniaužianti viduržiemio pagela. Išties, be jokios dvejonės, tada turėjo virpėte virpėti iš Šventosios Žemės grįžęs Ignacas Lojola šiame “puošniausiame Europos salone”. Dar gerai, kad vėlei į savo globą jį priėmė vienas iš tų labdaringųjų senjorų, kuris ir anksčiau prieš išplaukiant juo rūpinosi — dovanojo saujelę skatikų ir gerą gelumbės atraižą. Šitaip pasisėkė šilčiau apsidengti ir išsigelbėti nuo alkio.

Dabar Venecijoje niekas daugiau jo nebegalėjo sulaikyti. Per Genują jis iškeliauja Barceloną. Čionai prasideda naujas Ignaco Lojolos gyvenimo tarpsnis, kupinas svarbių įvykių ir didelių permainų. Prasideda jau gerokai persiritusio per trisdešimt metų vyriškio studijos Barcelonoje, Alkaloje, Salamankoje (1524-1527), Paryžiuje (1528-1537). Su koku atkaklumu ir drąsa jis semiasi žinių, kaip godžiai trokšta mokslo, kaip užsispyręs jo siekia, kad tik kuo daugiau prakustų, išprustų, žinotų. Tatai ne koks nors mados įgei-

dis. Anaipatol. Be šių mokslo pamatų jis negalės mokyti to, kas išdėstyta knygoje, ko reikalauja anuometinė Bažnyčia ir jos autoritetai. Štai kodėl jis net apsigina ne tik bendro lavinimosi (artium) bakalaurą, licenciją, bet gerokai, net pralenkdamas daugelį kitų, pasistūmėja filosofijos, teologijos moksluose. Itin įsidėmėtina jo kelionių ir mokymosi vieta Paryžius, kur jis susirado šešis bičiulius: savojietį Petrą Fabrą (Pierre Favre), ispanus Jokūbą Lajinezą (Diego Lainez), Alfonsą Salmeroną (Alonso Salmeron), Mikalojų Bobadilą (Nicolas Alonso Bobadilla), Pranciškų Ksaverą (Francisco Xavier), portugalą Simoną Rodrigezą (Simon Rodrigues), per kurį jų grupelė dar padidėjo vienu savojiečiu ir dviem prancūzais — Klaudijum Džėjum (Claude Jay) ir Jonu Koduru (Jean Codure) su Paskasijum Broetu (Paschase Broet). Visi šie vyrai atliko dvasinį susitelkimą pagal Ignaco parašytas, dvasinį gyvenimą trokštantiems gilinti taisykles — “Dvasines lavybas”. Be jų iš tikrųjų kažin ar būtų pats šios grupelės vadas tapęs šventuoju ir vargu ar būtų atsiradusi Jėzaus Draugija. Jie pasiryžta siekti to paties idealo, kaip ir Ignacas, jiems dėstęs savo busimojo apaštalavimo mintis, aiškinęs Kristaus mokslo idėjas, brėžęs aktyvios ir plačios veiklos gaires. Paskui jie visi pasižada gyventi neturte, nutaria keliauti Jeruzalėn ir pasiaukoti sielų išganymui labui. Daugel kas lig tol įsikūrusių vienuolių įstatų, Ignaco supratimu, jiems netiko. Jie norėjo daug ką pakeisti, nuo daugelį ko atsisakyti. Tiesiog kitokiais būdais tarnauti Dievo garbei ir artimo sielos gerovei. Tačiau, žinia, naujus kelius nusitiesti, kitus takus prasiminti ne taip jau lengva ir pigu. Todėl ypatingai svarbus šio laikotarpio bruožas — ieškojimai. Ignacas kategoriškai ir beatodairiškai net savo nusibrėžtų planų netekina vykdyti. Štai kokia jo nuomonė: jei nepasisektų nukeliauti Šventojon Žemėn, jie visi nusprendžia stoti Kristaus Vietininko — Popiežiaus — tarnybon ir kuo klusniausiai pasišvesti jo žiniai: tegul jis siunčia juos, kur tik nori.

Šiek tiek pabuvęs gimtoje Aspetijoje (Azpeitia) ir trumpai pasimokęs Bolonijoje (Bologna), kur lūkuriavo iš Paryžiaus atkeliaujančių bičiulių, Šv. Klemenso koledže (collegio di San elemente), kurį įkūrė kardinolas Džilis de Albornos (Gil de Albornoz) ispanams, toliau gilino teologijos žinias. Tikėtai šioje mokykloje susirgęs, 1535 gruodį jis jau vėlei atsiduria Venecijoje, kur praleidžia visus 1536 metus. Čionai Ignacas nei suserga, nei turi rūpesčių su nakvyne. Mat buvo priglaustas labai išprususio ir gero vyro — Švč. Trejybės vienuolyno viršininko — Andriaus Lipomanio (Andrea Lippomani). Šio vienuolyno įkūrimo tikslūs metai nežinomi. Pirmosios žinios apie šią bendruomenę yra pasiekusios iš 1256 metų. Čionai, prie Didžiojo kanalo (Canal Grande), vingiuojančio per patį Venecijos senamiestį, gerokai savo smaigaliu įsibridusio kaip pusiasalis į jūros vandenį, netoli nuo dabartinės jėzuitų bažnyčios, Ignacas šiam mieste praleido nemaža dienų.

Čionai būdamas, jis sutiko nemaža garsių ano meto žmonių, iš kurių paminėtini teatinų vienuolijos įkūrėjai: vyskupas Jonas Petras Karafa (Gian Pietro Carafa), vėliau tapęs popiežium Paulium IV (1555-1559). Antrasis — šv. Kajetonas Tijenė (Gaetano Thiene).

Venecijoje Ignacas Lojolą sulaukė savo bičiulių, kurie, pagal ankstesnį visų susitarimą, turėjo į čionai atvykti, o kilęs karas tarp Prancūzijos karaliaus Pranciškaus I ir imperatoriaus Karolio V jų kelionę pagreitino, — 1536 lapkričio 15 turėjo palikti Paryžių. Patyrę nemaža visokiausių nuotykių ir baimės, per Lotaringiją, Šveicariją po 54 dienų vargingo žygio 1537 sausio 8-ąją pagaliau atsirado tame mieste, kur jų kantriai laukė Lojola.

Nuoširdžiai savo dvasios vado iš kelionės sutikti, pasiskirstę po penkis, jie apsistoja dviejose nedidelėse ligoninėse: nepagydomųjų (Ospedale degli Incurabili), taip pat Šv. Jono ir Pauliaus (Ospedale dei Santi Giovanni e Paolo). Toji gydymo įstaiga geraširdžių venecijiečių 1528 metais buvo įkurta našlaičiams, seneliams ir visokiomis ligomis sergantiems.

Iškart ligoninė — paskubomis sukalta medinė pašiūrė — netrukus, kai užklupo maras, perstatyta į barakus, paskui sudarė savotišką oratoriją, pavadintą Švč. Mergelės Marijos — Apleistųjų Globėjos (Santa Maria dei Derelitti) — vardu. Čia buvo savotiškas ligonių priimamasis — “infirmaria”, — turėjęs apmokamą gydytojo vietą. Po kelių dešimtmečių toji ligoninė perstatyta, o 1674 pagal Baltazaro Longeno (Baldassare Longheno) projektą čia atsirado ir bažnyčia. Ignaco ir jo bičiulių veikla buvo susijusi su čion pakliuvusių nelaimingųjų likimu. Kaip jau įprasta, Venecijoje siaurose gatvelėse, prie tiltų perėjų ir skersgatvėliuose keliauninkams, gausiems šio miesto lankytojams, kad būtų lengviau susirasti kelią, daugiur pasitaiko rodyklės. Taigi ir dabar, jei kada pakliūsite, jau nuo prieplaukos ar nuo geležinkelio stoties ant namų sienų dažnųsyk pamatysite užrašus: “SS Giovanni e Paolo” arba “Santa Giustiniana”, — nuorodos, kur yra poilsio namai ir ligoninė.

Maždaug apie gavėnios vidurį iš Venecijos visa ši nedidelė grupė, tiktai škart be Ignaco, išsirengė į Romą pas popiežių Paulių III prašyti leidimo iškelti į Jeruzalę. Anuomet Šventasis Tėvas maldininkus ir šiaip lankytojus priimdavo dabartinėje priešais Vatikano radiją, Tiberio pakrantėje ir nūnai stūkstančioje Angelo pilyje. Tkigi ir Ignaco bičiuliai čionai, kur dabar įrengtas didelis muziejus, buvo priimti antradienį po Velykų — balandžio 3-ąją. Pirmosiomis gegužės dienomis keliauninkai vėlei sugrįžo Venecijon ir mėnesio pradžioje kartu su kitais maldininkais dalyvavo iškilmingoje Dievo Kūno procesijoje, o Andrius Gritis Dožų rūmuose juos pristatė 82 Venecijos kilmingiesiems. Tas pats globėjas 1523 m. padėjo Ignacui išvykti Jeruzalėn, o minėtą Devintinių procesijos didybę galima dar ir šiandien Venecijoje pamatyti, atvaizduotą įsimintinoje Ticiano nupatytoje drobėje (1540).

Nors gegužės mėnesį ir buvo numatyta išvykti maldininkams Jeruzalėn, bet pirmąsyk per 38 metus joks laivas iš Venecijos į Šven-

Kun. K.J. Ambrasas Dožų rūmų balkone.

tąją Žemę nepajudėjo. Pašlijo santykiai su Turkija. Laukdami laivo, Ignacas su savo bendražygiais, kurie dar nebuvo gavę kunigystės šventimų, nutarė deramai pasirengti. Pirmą davę popiežiaus legatui Jeronimui Veralli neturto ir skaistybės įžadus, iš Arbės (Rab, Dalmacijoje) vyskupo Vincento Negusančio (Vincenzo Negusanti) rankų Ignacas su kitais šešiais bendražygiais gavo kunigystės šventimus. Namų koplyčioje ši iškilmė buvo atlikta 1537 birželio 24, šv. Jono Krikštytojo dieną. Pirmosioms šv. Mišioms visas bičiulių būrys rengėsi ypatingai. Tam buvo skirta 40 dienų susikaupimas. Pats Ignacas, gavęs šventimus, primicijas atidėliojo net pusantrų metų. Ko gero, pirmąsias šv. Mišias jis tikėjosi aukoti Šventojoje Žemėje, Betliejuje. Tiktai galutinai sužlugus viltims išplaukti į Palestiną, pir-

mąšias šv. Mišias jis aukėjo per 1538 m. Kalėdas Didžiosios Švč. Mergelės Marijos (St. Maria Maggiore) bazilikos koplyčioje, kur ir nūnai tebėra saugoma prakartėlė, kurioje, tikima, yra gimęs Jėzus.

Kad daug veltui negaištų laiko, Ignacas su savo bičiuliais nutaria išsiskirstyti po įvairius Italijos miestus. Šitai toji vienminčių grupelė liepos 25-ąją pabyra į šalis. Jie žygiuoja pradėti 40-ties dienų dvasinio susitelkimo. Ignacas su Farbu ir Lajienezu pasuka Vičenson (Vicenza), kur užtinka visiškai apgriuvusį be langų ir durų vienuolyną, bet užtatai dar neblogai išsilaikiusią bažnyčią. Manoma, kad Vičensoje pirmąsias šv. Mišias aukėjo ne tik Ksaveras, bet ir kiti Ignaco bendraminčiai. Dviese iš jų patraukė į netolimą, prie Monte dell Grappa kalnų papėdės, prie Brentos upės prisiglaudusį Basano (Bassano) miestą. Bobadila su Broetu nukeliavo į Veroną. Tas keturiasdešimtį dienų trukęs dvasinis susikaupimas Ignacui virto tarsi antrąja Manrėza, kur jis nuošaliame Ispanijos paupyje anuomet taip atsidėjęs mąstė vienišas urve. Ir čionai jam per tą 40 dienų, kai pristingdavo maisto, prisireikdavo susidurti su žmonėmis, — eidavo pasielgetauti. Po sutartųjų susitelkimo dienų keturi bičiuliai susitikę pradėjo apaštalausti tiesiog viešai: keliuose miesto aikštėse sakė pamokslus.

Spalio mėnesį, Ignacui pačiam pareikalavus, jis kviečiamas Venecijon į teismą. Popiežiaus nuncijus Veralis, pamatęs, jog Ignacas visiškai buvo neteisingai apkaltintas, jau norėjo šią bylą tylomis numarinti. Tiktai Ignaco noru byla atgaivinta ir jis vis dėlto buvo pripažintas pavyzdingo gyvenimo ir sveiko, neiškraipyto tikėjimo kunigas. Manoma, jog šis procesas vyko Šv. Teodoro koplyčioje arba vienoje iš Inkvizicijos salių, kurios abidvi yra netoliese nuo Šv. Morkaus bazilikos zakristijos. Šitai Ignacas Lojolą dėl savo naujais būdais dėstomų tikėjimo tiesų, dėl Gerosios Naujienos skelbimo žmonėms pakliuvo teisman ne tik Alkaloje (1526), Salamankoje (1527), Paryžiuje dėl “Dvasinių lavybų” už-

rašų, Venecijoje (1537), bet ir vėliau (1538) Romoje.

Kadangi išaiškėjo, kad duotojo pažado — nukelti Šventojon Žemėn — jie negalės tesėti, nusprendžia pasišvesti popiežiaus tarnybai. Klausyti jo nurodymų ir keliauti ten, dirbti tai, ką jis lieps. Šitai Italija jiems virto Jeruzale. Čionai jie sparčiai plečia savo veiklą ir netrukus įsteigia Jėzaus Draugiją, kuri netrunka išsikeroti po visus žemynus ir išliko besidarbuojanti jau penktas šimtmetis lig mūsų dienų.

O Venecija? Ir dabar dar čia yra išlikusių nemaža vietų, kurios mena šv. Ignaco ir jo bičiulių žingsnius. Ypač įspūdinga Švč. Mergelės Marijos Dangun Ėmimo bažnyčia. Nors ji neturi tiesioginio ryšio su šv. Ignaco pėdsakais Venecijoje, bet nūnai tebeprisklausanti čionai sėkmingai beplūšantiems Tėvams jėzuitams... Joje skamba prieblandoje Bethoveno simfonija. Žvakių šviesoje rymo marmuro kolonos, žvelgia Juozapo Torečio (Giuseppe Torretti), Juozapo Poco (Giuseppe Pozzo), Jokūbo Tintorečio (Jacopo Tintoretto), Petro Baratos (Pietro Baratta), Ticiano Večelo (Tiziano Vecello) ir kitų autorių skulptūros, paveikslai pagal architekto Dominyko Rosi (Domenico Rossi) projektą pastatytoje šventovėje. Vos pastebimai ir mąšliai žvilga čia ant smaragdinių vingiuotų kolonų paremtas didysis altorius... Rodo pirštu šv. Ignacas knygą, kur įrašyti žodžiai, virtę šios vienuolijos šūkiu: “Ad maiorem Dei gloriam” (“Didesnei Dievo garbei”). Vienas Dievas težino, kas antai prie vienos kolonos šioje bažnyčioje tyliai susikaupęs klūpo ar kas nūnai sėdi taip susitelkęs suolų eilėje, varstydamas rankoje rožinio karolėlius? Tarp didingų rūmų ir varvančios prabangos, kraštutinio skurdo ir nepritekliaus pašonėje irgi bręsta šventieji. Gal, aure, tasai, kur ką tik gatvėje prašė išmaldos vienkojis kroatas kareivis? Arba tas gatvės apskuręs, bet toks išradingas ir gero balso muzikantas, rinkęs šykščiai byrančias iš praeivių lyras, ryt bus, o gal jau ir šiandien tebėra šv. Ignaco bičiulis, busimasis palaimintasis ar

ŽINGSNIS PO ŽINGSNIO MIŠIOSE

2. „Viešpats su jumis”

JONAS LAURIŪNAS, SJ

Š v. Mišios prasideda tada, kai kunigas išseina prie altoriaus. Susirinkę tikintieji jau laukia. Šis sambūris tampa šventu, liturginiu, tampa aukojančiųjų bendruomene, kai kunigas pasirodo prie altoriaus. Visi atsistoja — tuo išreiškia savo vienybę su kunigu. Bendruomenė, susirinkusi Aukai, tuo būdu pareiškia save kaip vienovę, kaip vieną kūną. Dėmesys dabar krypsta į kunigą ne todėl, kad būtų koks ypatingas asmuo ar pagarbos vertas žmogus, bet todėl, kad atstovauja Kristui, veikia Jo vardu ir per jį veikia Kristus. Kunigas šiuo atveju yra Kristaus artimybės ženklas.

Pabučiavimu pagerbęs altorių, kunigas išreiškia pagarbą ir susirinkusiems žmonėms. Čia ne šiaip sau žmonės, kaip sakysim, turguje ar sporto aikštėje, bet žmonės, susirinkę Kristaus vardu, vadinas, ir pats Kristus yra su jais. Jis yra čia, jų tarpe — kaip yra išsireiškęs Jėzus: “Kur du ar trys susirinkę vardan manęs, ten ir aš esu jų tarpe” (Mt 18,20).

Pagarba kitam žmogui išreiškia pasisveikinimu. Kaip kunigas šiuo atveju turėtų pasveikinti — Dievo tautą — žmones? “Gera diena” — aiškiai čia netinka. Jis sako: “Viešpats su jumis”, žmonės atsako: “Ir su tavimi”. Gali taip pat pasveikinti ir kitokiais, iškilmingesniais žodžiais, pvz., tais, kuriais šv. Paulius baigia savo antrąjį laišką Korintie-

čiams: “Viešpaties Jėzaus Kristaus malonė, Dievo meilė ir Šventosios Dvasios bendrystė tebūna su jumis visais!” Liaudis taip pat atsako: “Ir su tavimi”. Šiuo pasveikinimu norima pabrėžti, kad kunigas savo šventus veiksmus atliks tik Šv. Dvasios dėka. Čia skamba žodžiai: malonė, meilė, bendrystė — tai užuomina į Triasmenį Dievą, kurio gerumas mus supa ir šv. Mišiose pasireiškia.

Kunigas gali pasveikinti ir dar kitais žodžiais — šv. Pauliaus žodžiais iš laiško Galatams (1,3): “Malonė ir ramybė jums nuo Dievo Tėvo ir Viešpaties Jėzaus Kristaus”. Kai pasaulyje viešpatauja neramumai, netvarka, Bažnyčia linki mums ramybės, taikos, tvarkos, gėrio. Pasaulietiškas pasveikinimas linki gero ryto, geros nakties, vienu žodžiu apsiriboja tik šia kasdienybe, kai liturginis sveikinimas žvelgia daug toliau ir plačiau ir linki mums pastovaus gėrio.

Vyskupas sveikina dar kitais žodžiais. Dvasininkas, sveikinąs žmones, išskleidžia rankas, tarsi norėdamas perteikti visiems Dievo gerumą ir malonę.

Liaudis, atsakydama į kunigo sveikinimą “Ir su tavimi”, tarsi meldžiasi už kunigą, kad ir jį Viešpats stiprintų.

Šie visi sveikinimai yra ne šiaip sau sugalvoti, bet paimti iš biblinės tradicijos. Jau

šventasis. Jo pradėtojo kelio ir švento pavyzdžio tęsėjas?.. Dangun Ėmimo bažnyčioje nutilo paskutiniai iškilmingos, bet kartu ir labai pranašiška liūdno simfonijos tonai. Jau senokai užgeso paskutiniai saulėlydžių gaisai akiratyje, bet blausioje žvakių šviesoje dar tebedūluoja kelios figūros. Nukaukši cementiniu molo grindiniu įsigūžę į šiltą apykaklę venecijiečiai. Galanda, košia perdėm viską gruodžio pagela. Kas atspės tą gilią šventųjų gyvenimo prasmę, kuri vertė palikti juos garbę, prabangą ir visus žingsnius nukreipti ten, kur būtų daugiau Dievui garbės?..

Senajame Testamente buvo žinomas sveikinimas “Viešpats su jumis” (Rut 2,4). Šitaip Angelas sveikino Mariją: “Viešpats su Tavimi” (Lk 1,28). Ką reiškia šis pasveikinimas? Tai nėra tik linkėjimas, kad Viešpats būtų su tavimi, bet tai yra pripažinimas, konstatavimas fakto, kad Viešpats yra su tavimi. Kunigo pasveikinimas — tai ne tik sveikinimas bei linkėjimas, kad susirinkusiųjų tarpe būtų Kristus, bet ir priminimas, kad tikrai jų tarpe yra KIRSTUS kaip Vyriausias Kunigas, kaip Amžinasis Kunigas. Kunigas pastebi, kad dabar mūsų tarpe yra atėjęs Kristus: “Kur du ar trys susirinks vardan manęs, ten ir aš esu jų tarpe”. Šitaip krikščionys susiburia apie Kristų, ką pirmųjų amžių krikščionys išreikšdavo žodžiu Ecclesia — susirinkimas.

Kai Kristui prisikėlus kartą apaštalai žvejojo, o jų darbą sekė ant kranto stovėdamas Kristus ir leido jiems pagauti daug žuvies, apaštalas Jonas sušnabždėjo: “Tai Viešpats” (Jn 21,7). Šitaip dabar sako kunigas susirinkusiems, kai jie susitinka su nukryžiuotu ir prisikėlusiu Kristumi: “Viešpats su jumis”. Šv. Mišiose atsiveria velykinė tikrovė.

Šis susitikimas su prisikėlusiu Viešpačiu šv. Mišiose vyksta įvairiu būdu — per ženklus, palaipsniui ryškėja: tikinčiųjų susibūrimė, Dievo žodyje, kunigo asmenyje ir nuostabiausiu būdu — po eucharistiniais pavidalais. Pastarasis Kristaus artimybės būdas — eucharistiniuose pavidaluose mums, tikintiesiems, gal nekelia abejonių, tai žinome nuo mažens. Tik gal nesame gerai įsisažmoniję į kitus Kristaus artimybės būdus — tikinčiųjų susibūrimė, Dievo žodyje ir kunigo asmenyje, tad verta apie tai plačiau pakalbėti.

Nuo seno žmonija troško suartėti su Dievu, būti jo artimybėje, jo akivaizdoje. Į šį troškimą Dievas atsiliepia ilgame istoriniame Apreiškimo procese. Pats Dievas eina žmogaus sutikti akivaizdžiu, jam suprantamu būdu. Pasirenka vieną žmogų ir užmezga ryšį su juo, kaip ženklą, kad visiems žmonėms Dievas yra artimas, maloningas. Tai buvo Abraomas. Vėliau Dievas veikia per kitą žmogų —

Možę, paskirdamas jį išvesti vieną tautą iš vergijos. Ir Mozė, ir įvairūs atsitikimai, kad ši tauta sunkiomis valandomis išeidavo iš pavyjų, tai ženklas, kad Dievas nori visus žmones globoti, visiems jaučia meilę. Ilga ir skaudi, bet drauge ir nuostabi izraelitų tautos istorija, kad ši tauta nežuvo ir naujoje Babilono vergijoje — tai ženklas, kad niekada žmonija nėra palikta aklam, žiauriam likimui, bet kartu su ja istorijos vieškeliu eina ir Dievas. Toje tautoje atsiradę pranašai kalba apie ateinančius laikus, kada pasirodys ypatingas Dievo Pasiuntinys, ir per jį būsianti sudaryta nauja sandora tarp Dievo ir žmonijos, ir žmonija niekada neliksianti vieniša, bet jos draugu būsias Dievas.

Dievo ranka atverčia naują istorijos lapą, kai Nazareto Mergaitė Marija pasirenkama tuo asmeniu, per kurį žmonijai nušvis naujos Dievo sandoros šviesa ir džiaugsmas. Kristaus atėjimas žemėn — tai nauja ir amžina sandora tarp Dievo ir žmonijos. Kai senieji, patirdami įvairių Dievo globą, sakė, kad “Viešpats mūsų tarpe pasistatė palapinę”, taip dabar Betliejus, Golgota ir Prisikėlimas yra naujas ženklas, kad Dievas visada pasilieka su savo žmonėmis. Ir mes galime sakyti, kad Dievas mūsų tarpe pasistatė savo palapinę, apreiškė savo darbą, pasirodė Nematomasis.

Prisikėlęs Viešpats Kristus nori likti tarp savųjų jau nematomu būdu, nauju artimybės būdu. “Jums geriau, kad aš iškeliauju, nes jei neiškeliausiu, pas jus neateis Globėjas” (Jn 16,7). “Palaiminti, kurie tiki nematę” (Jn 20,29). Šį Kristaus buvimo būdą mūsų tarpe mes galime patirti tik tikėjimu, ne akimis, ne pojūčiais. Kristus sako, kad jį bus galima sutikti kiekviename žmoguje, ypač nelaimingame, kuriame jis yra ir priima patarnavimus — “Kiek kartų tai padarysite vienam iš mano brolių, man padarysite” (Mt 25,40). Tai galima pamatyti tik tikėjimo akimis. Lygiai taip pat Kristus yra ir tuose, kurie skelbia Evangeliją ir susirenka jo vardu: “Kas jūsų klauso, manęs klauso, kas jus niekina, mane niekina” (Lk 10,16): “Kur du ar trys susirinkę mano vardan,

ten ir aš esu jų tarpe” (Mt 18,20). Taip pat Kristus yra ir tuose, kurie dėl jo yra persekiojami, varginami. Sauliui buvo pasakyta: “Aš esu Jėzus, kurį tu persekioji” (Apd 9,5). Vienu žodžiu, Naujojo Įstatymo Dievo tauta — Dievą tikintieji visada yra su Viešpačiu, ir jis visada yra jų tarpe, nors kūno akimis ir negalima to matyti. Laiške žydams yra rašoma, kad “mes esame Viešpaties namai” (3,6). Panašiai rašoma Pauliaus laiške korintiečiams (11,6-16): “Mes esame gyvojo Dievo šventovė”. Įsimąstę į šiuos Šv. Rašto tekstus, išskaitome tiesą: Kristus visada yra savo Bažnyčioje! “Aš esu su jumis visas dienas iki pasaulio pabaigos” (Mt 28,20).

Kur yra Bažnyčia, ten yra ir Kristus, kur reiškias Bažnyčia, ten reiškias ir Kristus — jis veikia per savo Bažnyčią.

Liturginė Bažnyčios veikla — tai tarsi antras Kristaus artimybės laipsnis, antra pakopa simbolinėje piramidėje, kuriai būtų galima prilyginti Kristaus buvimą atpirktuosiuose. Ši liturginė veikla reiškiasi sakramentais, sakramentalijomis — laiminimais, šventimais, bažnytinių metų pergyvenimu, oficialia malda (brevorius). Čia ypatingą vietą užima šv. Mišių auka — tai trečiasis laipsnis, trečioji pakopa Kristaus buvimo liturginėje Bažnyčios veikmėje.

Kunigas, sveikindamas susirinkusius prie Viešpaties altoriaus, pagerbia žmonėse esantį Kristų, kurie yra Naujosios sandoros Dievo tauta.

Šv. Mišiose Kristus yra dar ir kitu būdu — kaip Mokytojas, ateinąs nuo Tėvo ir skelbiąs Gerąją Naujieną susirinkusiems ir klausantiems Dievo žodžio. Tai vyksta skaitant ir aiškinant Šv. Raštą. Todėl ši šv. Mišių dalis yra labai svarbi — joje Dievas kalba savo tautai.

Kunigas, vadovaujās, eucharistiniam sambūriui, celebruojās šv. Mišias — tai yra Kristaus — Vyriausiojo Kunigo esamybės ženklas. Bažnyčia gimė Naujosios sandoros Aukoje iš atverto Kristaus šono. Šioje aukoje ji nuolat atsinaujina. Kunigas ir atvaizduoja Kristų,

Venecijos kanalai.

K. J. Ambraso nuotr.

kuris, kadaise ant kryžiaus sudejęs savo Tėvui Auką, dabar ją sudabartina per kunigą.

Kristaus buvimas Bažnyčioje, jos liturginėje veikmėje ir ypač šv. Mišiose, savo viršūnę pasiekia eucharistiniame buvime — duonos ir vyno pavidaluose, konsekracijos momente konsekruojančių kunigo žodžių dėka. Tai pats aukščiausias laipsnis simbolinėje piramidėje, kuria norime atvaizduoti Kristaus įvairių buvimą savo Bažnyčioje. Nors šis eucharistinis buvimas yra pats nuostabiausias, bet nereiškia, kad kiti jo buvimo būdai būtų nerealūs ar neverti mūsų tikėjimo ir dėmesio.

Šie visi Kristaus artimybės būdai jo Bažnyčioje yra išaugę iš amžinosios meilės sandoros, kurią dieviškasis Sužadėtinis yra sudaręs su savo mylimąja Sužadėtine — Dievo tauta. Įvairiais tad savo artimybės būdais Kristus veda savo Bažnyčią, ją moko ir atnaujina savo meilę, kuri apreiškia Tėvą.

Šiai įvairiai Kristaus artimybei šv. Mišiose suvokti reikia tikėjimo, tvirto tikėjimo. Kunigas, sveikinas liaudį, tebūnie mums priminimas, kad čia stovime prieš svarbią paslaptį — čia susitinkame su Kristumi, esame jo artimybėje, ir jis nori apdovanoti mus amžinuoju gyvenimu.

LIETUVA YRA ŽMONĖS (Įspūdžiai pakeliui iš Lietuvos)

ANTANAS SAULAITIS, S J

(Asmenvardžiai pakeisti, kad žmonės taip lengvai neatpažintų ir kad nepergyventų., kad kas nors juos daugiau vertina, negu jie patys sau pripažintų).

RITA. “Gelmė šaukiasi gelmės”, — sako Šv. Raštas apie Dievo Dvasią mummyse, traukiančią mus į Save. Brandi moteris išmąstytais klausimais veržte veržiasi erdvėn, kurią teužpildo pats to troškimo Kūrėjas.

DIANA. Žodžiais norėtų atsitraukti nuo pilkos slegiančios kasdienybės, o tarp jų trykšta rūpestis šios šalies ateitimi, kuri su jauno žmogaus sąmone slaptinai susijusi.

DARIUS. Įgimta ar priimta Dievo buvimo sąmone išreiškiama tyliai ištveringa tarnyba, nepabūgusia nei tėvų kieto priešiško, nei bendraamžių blaškymosi.

ASTA. Nuostabi krikščioniškojo vadovavimo dovana jautrioje sąžinėje kelia rūpestį nuolankiai atsakomybę bendruomenėleje vykdyti ir savo elgseną su siekiais derinti.

RASA. Ramus paprastumas it anklodėlė supa naujagimį naujos motinos rankose, lyg šimtmečius išbandyta išmintis, nugalėjusi žinomas ir gal būsimas kliūtis.

DARIUS. Dar nepripratęs prie tėvo vaidmens, rūpestingai imasi žmoną su kūdikėliu savo darbščia globa apgaubti.

NIJOLĖ. Kažką per sunkaus išgyvenantys randa čia prieglobstį, atspindintį Viešpaties nesąlyginį rūpestį kiekvienu, kiekviena, net jei kiti nusišuktų.

VYTAUTAS. Ramus berniuko žvilgsnis išduoda bendramečiams nebūdingą ramiai širdį, atsirėmusią į namuose ugdomą pagarbą, žavesį ir vienybę.

MONIKA. Pastebėti ir įsidėmėti kitų gyvenimą pradžiuginančias smulkmenas, jomis pasirūpinti tyliai ir nejučiomis... tai Dievo būdas artimą globoti.

DANA. Invalido sūnelio našta motinos širdies nei rankų nenusveria, o tik praplatina apimti kitas šeimas į viltingo solidarumo bendriją.

SIMAS. Niekam nematant, brolis luošą broliuką šilta ramybe apkabina prieš užvilkdamas švarką juomi pasitikintiems žingsniams šaltą, slidų žiemos rytą.

EUGENIJA. Didelės akys atsiveria ir iš vidaus, ir iš lauko, kai užgniaužta viltis savo balsą iš šalies girdi ir griebiasi taip trokštamos gyvybės.

RŪTA. Dailiai ir grakščiai savo gilaus Dievo duoto nusistatymo laikosi, per aiškiai žinodama, pasekmes šeimoje ir visuomenėje.

EDMUNDAS. Kasdien šv. Mišiose su skauto uniforma, lyg tas geltonasis kaklaraištis žymėtų gilų ryžtą, jauno žmogaus širdyje įsirašytą.

SIGUTĖ. Tyliai, suaugusiam nesuprantamais būdais jautraus amžiaus klasės draugės vieną po kitos prie tikėjimo, Dievo ir Bažnyčios traukia ir Jo akivaizdoje suglaudusi delnus išminties semia.

BIRUTĖ. Už tai, ką ir kuomi tiki, verta visa rizikuoti ir visa atiduoti, kad teisingumu išreikštas tikėjimas primestus klystkelius išsklaidytų ir tikroji gyvybė šalyje klestėtų.

TOMAS. Tyras balsas psalmės žodžius tarp jaunų ir vyresnių skleidžia kaip spindulėlis, atkartotinė grįžtančius Dievo žodžio knygos ir altoriaus apšviesti.

SKAIDRĖ. Pro akinius tiesios akys žiūri,

kai Krikšto vanduo galvą drėkina ir kai ilgai to laukusio širdin pirmąją Komuniją teka Gyvasis Vanduo.

KRISTINA. Dar Dievo vardo nežinojusi, Jo balso klausė, save atverdama tokiam buvimui, kad kiekviena, kiekvienas priartėjęs iš karto jaučia: “Čia mūsų visų sesuo”.

NERIJUS. “Aš laikausi”, — taria trijų jaunesnių brolis šalia motinos prie savo tėvo karsto, ir rūpesčio apibrėžtas šypsnyš imasi ton nežinion žengti, kur tikra tik Dievo apvaizda.

RAMUNĖ. Prie arbatos ir sūrio, be daug žodžių kalba augmenijos aplinkoje, kurią tapo gabūs pirštai ir kuri liudija įsišaknijusį krikščionės švelnų brendimą.

MARIUKAS. Ne daug žodžių, ne daug to vaikiško amžiaus reikalavimų, o berniuko elgsena ir būdas traukia ir šeimą, ir ten esančius draugėn.

JUDITA. Kaip švelnioji Dievo apvaizda, jaunos moters ramus žvilgsnis gano globojamąsias; tyra širdis vienu kartu susemia ir vaikus, jaunimą, ir Šv. Rašto žodį, ir altorių į tik vieną Kristaus tikrovę.

KATRYTĖ. Akys lyg ilgam miegui merkiasi po sunkios virtuvės darbo dienos; suskilusios rankos sukimba maldai tam Viešpačiui, kuriam ir ji, ir jos pamaitinti, pamaitintos tarnauja.

ARŪNAS. Ašaros rieda išsiskyrimo valandėlę, kai nejučiomis mus suartina jo dukryčių ir žmonos dainos, skelbiančios Atgimimą.

IRUTĖ. Kaip vargonai jos rankose, taip ji... Viešpaties, palydą pindama taip savaime į vientisą, sklandžią tikinčios bendruomenės šventę ir auką.

VAIDA. Skaidrus šypsnyš ir jautri dvasia sklinda iš už ligoninės patalo į šeimą ir į lankytojus kantriai žvelgiančio veidelio, kai gyvybė tokia trapi.

ŽYDRŪNAS. Tiesiai ir šviesiai Krikšto žvakutės liepsnelė atspindi jauno vaiko ramias tamsias akis, radusias meilingą užuovėją ten, kur solidarumas iš Evangelijos gimsta.

AUDRA. Žmonos ir motinos aistringa ištikimybė glaudžiasi prie savųjų kiekvieną valandėlę, ir ši išskirtinė meilė juos ilgai, ilgai lydėtų, nakčiai užtemus.

RENATA. Auklėtojos paslaptinga ir pagarbi viltis paliečia jauniausią ir vyriausią gyvybingą meilę, atskleidžiančia ir jos, ir jų širdyse glūdinčią lobį, kad visuomet gyventume.

JŪRATĖ. Kaip švelnus nepailstantis vėjelis, žodžiu ir darbu įjungia kiekvieną, padrašindama imtis linksmi atsakomybės už save ir kitus Dievo akivaizdoje.

RAMUNĖ. Linksmas šypsnyš nelengvus uždavinius kaip rožinį grandinėlėn varsto; linksmas žodis, juokas, tyras džiaugsmas traukte traukia.

ROMAS. Išstvermingas dėkingumas ir ištikimas “Taip” gyvybę teikia, kaip plačios rankos žemę arčiau medelio, jauno ir seno, žertų, kaip stiprus vėjas graso.

DALIA. Kaip vamzdelis tyrą gaidą laido, kaip žiedelis vidaus gyvybė atsiveria, taip atviras tikinčiosios žodis, patirtis padeda kitiems išgirsti ir savo “Teesie” tarti.

IRENA. Ramusis žodis, švelniausias judesys didžią dvasią skleidžia saviems ir tolimiems, ir auklėtojos pagarba gyvybei prispaudžia prie širdies.

PETRAS. Neužmirštama ir neužmirština vaikystėje skriauda išsklaido daugelį veikiančią baimę, ir draša gyventi, kovoti atsispindi šeimoje, tapusioje viena.

JURGITA. Ir lūpos, ir rankos be žodžių balsiai taria švelnias sąmojaus ir suvokimo mintis, lipdančias drauge esančius į vieną.

VILIJA. Tik kažkoks gilus išgyvenimas pajėgia didžiadvasišką širdį visiems atverti ir po mostų skraiste draugėn suburti.

JONAS. Dešimtmečius ištiestos rankos nuosprendžio akimirką nepaėmė ką į gyvenimą įvedęs, ir toji žmogaus dalelytė lieka amžiams skausmingai jautri.

LAIMA. Evangeliniu jautrumu ir medumi bei pienu dalijasi šalyje, kurioje gėrybės neteka, išskyrus iš solidarai dosnios dvasios savo silpnai seseriai ir mažam broliui.

DENISĖ. Su ašaromis akyse kovoja ne už save ar saviškius, o skriaudžiamuosius savais priėmusi už juos ir galvą, ir viltis guldo.

ALBINAS. Ne iš ašies, o iš tolimo užkampio spindi jaunam ir senam suprantama meilinga išmintis, pasauliui nepriimtina, o Viešpačiui — sava.

ALDONA. Vaišingai ištiestose rankose lino rankšluostis ir kaimo šilimos duona virpa tuomi, ko ilgametis išėivis visame kame iš savo gimtinės lauktų.

RAMUTĖ. Tie patys įžadai neatskiriami prieš Viešpaties ir Jo šeimos riša, kai kruopšti dvasia tiesiu veidu ištikimą viltį pina.

RYTIS. Nevaržo nei bėdos, nei neaiškumai, kai gyvenimu žengia tokiu, koks jis yra, su ryžtingu noru savo įnašu tvirtai išpuošti.

RAMUTĖ. Limpa prie jos, kaip prie tiesios nendrės blaškomi lapeliai, ir išskirtinė meilė Jam švyti ir klasėje, ir šalto vandens skalbykloje.

INGA. Aš būsiu balsas tų, kurie kalbėti nedrįsta, ir žodis tų, kuriems suprasti taip sunku — mikliom rankom savimi tiltą stato, užantspauduotą tėviškės žyme.

STASYS. Ramina seną brolių pagarbiam rūpescio rasa, ir dvelkia nuo altoriaus kaip smilikalai šviesi, jautri dvasia, kurioj tiek skausmo ramų poilsį atranda.

NIJOLĖ. Kaip meškiuką, savo vaiką glaudžia akys apgautos širdies; romumo liūdnas veidas klausia, kai atsakymo nėra.

MARIJA. Prie darbo Viešpatį atradusios šypsny: priėmusi Jį sau, Jame save paskyrusi, linksma dvasia kitiems save atiduoda.

GERARDAS. Senas kunigėlis nuvargusia širdele kopia pro bažnyčią, pasiilsėdamas kelis kartus, iki mokyklos, nešdamas dešimtmečių ištikimą tikėjimą jaunajai kartai.

EDITA. Už tylaus, ramaus veidelio slypi miklūs pirštai, spalvingai išdailinantys lapelį

po lapelio, kai giliai džiugi dvasia ir žiemą pavasarį mato.

VITA. Nedrąši maža mergytė nusisukusi į langą, o visos juslės laukia, kol svečias prieis ir prajuokins, kaip mes Tavo švelnaus palytėjimo laukiame, Viešpatie.

GINTAS. Didelės darbščios stambių krumplių rankos tik ieško tokio darbo, kuris didžios širdies dosnius mostus išreikšti galėtų.

JULIJA. Trobelėje senutės dainos šimtmečių gaida, lyg virbalas, veria anuos ir šiuos laikus į vientisą viltį laisvai tikėjimu gyventi.

JONAS. Tėviškės lauke naujai sodinti, vos įžiūrimi ažuolėlių stiebeliai didžiai praeičiai atminti ir ateities viltims taip kantriai ugdyti.

BENA. Internato mergytė ant stiprių kelių ir tarp šiltų rankų kaip pūkinėje įsisukus, suradus saugią, neatšaukiamą meilę toje, kuri save Tau pavedė.

ANTANAS. Varto pageltusių nuotraukų, iškarpėlių, šventų paveikslėlių, vieno kito laiško albumą, sunkiais laikais buvusį ir užuovėja, ir šaltiniu.

ALMA. Tvirtus ir gatvėje, ir gyvenime žingsnius veda didi draša, iš sunkaus pergyvenimų taurios širdies iškošta į meilę saviems ir kas mūsų.

ALDONA. Senelės miklios akys, rankos dešimtmečius tai atviruką, tai leidinėlių ar knygą iš pensijos krepšelio renka siųsti tiems, kuriems žodis ir mintis brangi.

Lietuva yra ne vien žemė, ne tik politika ir ekonomijos lūkestis; ne tik svajos ir sapnai. Lietuva yra, virš visko ir visur, žmonės, žmogus. Lietuva yra vardai vaiko, jaunuolio ir jaunuolės, suaugusio ir suaugusios, senelio ir senelės, ieškančių Dievo veido. Ją vardai yra Lietuvos dovana svečiui.

■ Šią vasarą netoli Vilniaus numatoma surengti lietuviškai, rusiškai ir lenkiškai kalbančiam jaunimui vasaros stovyklą, kurioje bus nagrinėjami įvairiausi moraliniai klausimai.

■ Kauno Kunigų seminarijoje buvo paminėtos teologo, kultūros istoriką buv. Štuthofio koncentracijos stovyklos kalinio kun. Stasio Ylos 85 m. gimimo ir 10 m. mirties metinės.

VYSKUPĄ ANTANĄ BARANAUSKĄ

Elena Gerarda Šuliuskaitė

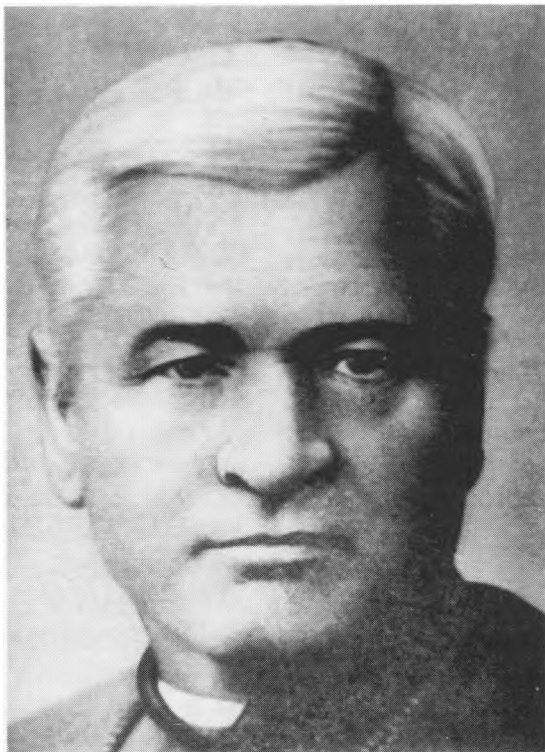
Neseniai Lietuva minėjo didžiojo mūsų vyskupo Antano Baranausko 90-tąsias mirties metines. Šia proga daugelyje vietų — Anykščiuose, Šeiniuose, Punske, Kaune vyko minėjimai. Sausio 16 dieną Lietuvos Katalikų Mokslo Akademija suorganizavo konferenciją Vilniaus Šv. Kazimiero bažnyčioje. Išskilmės, pagerbiant vysk. A. Baranauską, prasidėjo šv. Mišiomis, kurių metu Jėzaus Draugijos Lietuvos provinciolas Tėvas Jonas Boruta pasakė pamokslą. Štai keletas jo minčių:

— Kiekvienoje tautoje ir kiekvienoje epochoje Dievas siunčia savo pranašus, savo apaštalus, kurie rodo tautoms ir žmonėms Kristų. Tokį vyrą, mūsų tautai siųstą praėjusiame šimtetyje, minime šiandieną. Įvairiai mes galime į jį žvelgti: tai jautriasielis aukštaitis, kuris nuostabiai gražiai apdainavo savo gimtosios Aukštaitijos grožį, tai iš paprastos liaudies kilęs inteligentas šviesuolis, nešęs sunkią naštą praėjusiame šimtetyje, kad mūsų tauta savo dvasia bręstų ir išsiskleistų. Mes į jį galime žvelgti kaip į Katalikų Bažnyčios sūnų, kuris mūsų Bažnyčią, Kristaus Bažnyčią mylėjo nuo pirmos gyvenimo dienos iki paskutinio atodūsio, kaip į didį mūsų tautos apaštalą, rodžiusį tautai kelią į Kristų. Poetas, kalbininkas, matematikas, vienas iš pirmųjų praėjusiame šimtetyje, kuris mokėsi Vakarų Europos universitete: Miunchene, Romoje, Liuvene ... Apie jį praeityje buvo įvairiai kalbama. Vienas iš labiausiai paplitusių mitų tai, kad buvo tarsi du Baranauskai: vienas — ankstyvasis — “Anykščių šilelio” autorius ir vėlyvasis — atskilęs nuo lietuvių tautinio atgimimo sąjūdžio, tapęs vos ne lenkomanu, išdavęs jaunystės idealus ir savo tautą. Mes šiandien matome, kad šis mitas buvo visiškai neteisingas. Šiandieną norėtusi pabrėžti tik vieną mintį, ką pripažįsta visi vysk. A. Baranausko kūrybos ir gyvenimo

tyrinėtojai. Visą gyvenimą jis buvo nuoširdžiai tikintis, visada pamaldus ir geras Bažnyčios vaikas. Mykolas Biržiška taip rašė: “Antanas Baranauskas užaugo nepaprastai maldingas: toks išsilaikė raštininkaudamas, ypač pasireiškė kaip kunigas ir vyskupas. Ne tik kasdien uoliai melddamasis, bet ir šiaip uoliai atlikdamas pavestas sau bažnytines pareigas, bet ir visą savo veiklą net ir pomėgius lenkdamas Kristaus Bažnyčios reikalui”. Šitą gražų jo nusiteikimą matome pervertę jo dienoraščius, laiškus, sudėtus į du kuklius “Lietuanistinės bibliotekos” tomus.

Po šv. Mišių bažnyčios salėje vyko LK-MA konferencija. Į gausiai susirinkusius poetų gerbėjus prof. Juozas Girdzijauskas kalbėjo:

— Norint suvokti vysk. A. Baranausko svorį mūsų tautos kultūroje, reikia galvoti apie visos Katalikų Bažnyčios vaidmenį mūsų tautos istorijoje. O tas vaidmuo, žinoma, didelis. Mūsų katalikiškos kultūros aukso amžius turbūt buvo XVI a. pabaiga — XVII a. pirma pusė, kada kanauninkas Mikalojus Dauša leido savo knygas, čia, Didžiojoje Lietuvoje, pirmąsias lietuviškas knygas, kada darbuosi vyskupas Merkelis Giedraitis, paskui XVII a. pradžioje Konstantinas Sirvydas, Saliamonas Slavočinskis ... paskui šis vaidmuo tarsi buvo ir prislopęs. Mikalojaus Daukšos balsas buvo

Vysk. Antanas Baranauskas.

išgirstas tiktai XIX a. pradžioje. Jo balsą išgirdo nebe kunigas, o pasaulietis Simonas Stanevičius. Ir iš viso XIX a. pradžios mūsų kultūra buvo sekularizuota. Ją kūrė daugiausia žmonės pasauliečiai, išugdyti Vilniaus universiteto. Po 1831 m. sukilimo iki 1863 m. sukilimo vis didesnę vaidmenį ima vaidinti kaip tik Katalikų Bažnyčia. Tos kultūros pagrindiniai kūrėjai tampa Petersburgo dvasinės akademijos auklėtiniai, tarp jų ir Antanas Baranauskas, ir apskritai didžiama to meto rašytojų buvo kunigai. Mūsų lietuviška proza, kurios anksčiau nebuvo — Antanas Tatarė, Petras Gumelevskis, Juozas Dovydaitis, netgi vienintelis eilėraščių rinkinys, kuris tuo metu buvo išleistas Kajetono Aleknavičiaus “Pasakos, pritikimai, veselios ir giesmės”, — tai buvo irgi kunigo kūryba. Katalikų Bažnyčia,

mano manymu, pirmiausia padėjo atsispirti prieš rusifikavimą, kuris sustiprėjo po 1831 metų sukilimo. Tačiau svarbiausias uždavinys buvo atsispirti polonizacijai. Lenkinimo židiniai, kaip žinome, buvo mokykla, dvaras ir bažnyčia. Jos svarbiausias uždavinys buvo sulietuvinti Bažnyčią. Šiame kelyje nepaprastą vaidmenį atliko vysk. Antanas Baranauskas. Jis yra šio proceso didysis pradininkas ...

Po to kalbėjusi doktorantė Irena Skrodenienė apibūdino vysk A. Baranausko asmens bruožus:

— Baranauskas kunigas, vyskupas... visada turėjo katalikišką pasaulėžiūrą. Labai gražiai jį pavadino Vaižgantas: “Didžios dvasios ir didžio tikėjimo kunigas”. Visas vysk. A. Baranausko gyvenimas buvo nuoseklus ėjimas Dievo link. Jis daug meldavosi, atgailojo ir kiekvieną darbą atlikdavo su dideliu užsidegimu ir sąžiningumu. Pastoraciniam darbui skyrė didžiausią dėmesį. Pasakojama, kad jis pamokslus sakydavęs dvi valandas. Daug dirbo, gyveno gilų vidinį gyvenimą, bet apie save kalbėdavo labai nenoriai. Savo turtingą dvasinį gyvenimą pridengdavo gražiu kuklumu. Bet tai jo nepadarė siaurų pažiūrų. Jis mokėjo bendrauti su kitais ir juos paveikti. Vysk. Motiejus Valančius kvietėsi vysk. A. Baranauską pas save, teikdamas: “Girdėjau, tu mirti mokąs paruošti...”

Vilniaus universiteto dėstytoja Regina Koženauskienė kalbėjo:

— Antanas Baranauskas buvo aukščio žmogus. Kurią sritį mes bepaliestume, rasime tikrai aukštį ir gylį. Jis tikrai buvo devynių talentų žmogus. Kaip gražiai yra išsireiškęs profesorius Girdenis: “Jis buvo nė kiek ne mažesnis matematikas, kaip ir poetas”. Norėčiau pakalbėti apie A. Baranauską kaip apie profesorių, dirbusį Kauno kunigų seminarijoje, dėsciusį šventąją iškalbą. Man pasirodė, kad tai iš tiesų talentingas pedagogas, profesorius, puikiai dėstęs homiletiką, o tai ir yra šventoji iškalba. Vysk. Baranauskas teigia, kad reikia įtikinti klausytojus. Nereikia per daug

išpuoštos iškalbos. Reikia remtis Kristumi. Jis buvo “Dievan prasmegęs”. Jis ragino gerai pasiruošti, daug pasimelsti, nes kitaip “vieniems bus dyvai, o dvasia bus ataušus” (...). Būtina pasiuntinybė nuo Dievo, intencijos skaistybė. Gali labiausiai draskytis, bet visos šitos “štukos” nepaveiks klausytojo. Stiprūs jausmai turi būti paprasti. Blogas pamokslininkas niekad nenuslėps savo vidaus. Tačiau vyskupas neatmeta gražios iškalbos, išminties, — tai pažadina protą. Jis pats turėjo be galo gerą atmintį ir buvo iškalbus.

Apie vysk. A. Baranausko giesmes kalbėjo doktorantė Dainora Pociūtė:

— A. Baranauskas sukūrė ir išvertė apie 30 giesmių. Jose atsispindi iš esmės pakitęs bažnytinių giesmių pobūdis, lyginant jas su XVI-XVIII a. giesmėmis. 1857 metais jaunasis klierikas Baranauskas, atsiliepdamas į “Pagirių aidą”, rašė: “Ko jam, žmogui, puikuotis savo tuštybe, klystančiu protu, bejėgia valia. Ar jis pats atskirs gera nuo bloga, ar pakels dyglius, kurie jį žeidžia gyvenime? Iš tikrųjų vargšas vienas pats ir be Dievo žus neviltyje abejonių valandą”. Pagrindinė XIX a. lietuvių kaimiečio knyga “Motiejaus Valančiaus giesmynas”, kuriame ir buvo spausdinamos A. Baranausko giesmės. Ilgesys ir graudumas nulėmė XIX amžiaus žmogaus santykį ne tik su antgamte, bet ir su žemiškos istorijos reiškiniais, su gamtos grožiu ir gimtinės likimu. Giesmių verksmingą liūdną gaidą traukiantis žmogus tebeturi vilties pamatą, kuris skleidžiasi šventinėse A. Baranausko giesmėse.

Toliau kalbėjusi prelegentė Regina Mikšytė sakė:

— V. Mykolaitis-Putinas taip pat rašė apie Baranauską. Labai įspūdingai. Aš turėjau laimę — Putinas buvo mano disertacijos oponentas. Ir po disertacijos gynimo jis man pasakė labai brangius žodžius: “Svarbiausia, jums pavyko neapkalinti Baranausko, aš, deja, pasidaviau”. Ne vienas Putinas pasidavė, visi mes pasidavėme — trumpinom, nutylėjome, leidome, kad mus brauktų. Pasidavėme mes ne tik pokario metais, pasiduota

buvo ir paties Putino Vaižganto magijai. Iškreiptą Baranausko portretą pirmoje A. Baranausko monografijoje, šimto puslapių knygelėje su tekstais, pirmasis tai pavadino mįsle Motiejus Miškinis, jau po karo. Gindamas A. Baranauską nuo Šliūpo priekaištų, Vaižgantas pasirinko svarią argumentą, — jis dokumentais nepamatavo. Deja, dokumentais nepamatavo ir pats Vaižgantas, apkaltinęs Baranauską anoniminės knygelės “Paskutinis pamokslas” autoryste ir apšaukęs A. Baranauską lietuvių kultūros renegatu. Tais žodžiais jis tarsi viską nubraukė, ką davė Baranauskas. Vaižgantas plačiai citavo šitos knygelės puslapius, kur buvo smerkiamas 1863 metų sukilimas, aukštinama baudžiava, net priekaištai kunigams, atsidėjusiems gramatikai ir filologijai, kurie iš tikrųjų buvo skirti pačiam vyskupui A. Baranauskui. Tos knygelės autorius turbūt buvo vysk. M. Valančiaus įpėdinis, vėliau iškeltas į Lenkiją, vysk. Aleksandras Beresnevičius. Aš tame pamoksle pasigedau Baranausko tarmės, bet mane sutrikdė mūsų universiteto bibliotekoje Baranausko ranka nurašytas knygelės tekstas. Rengdama naują knygutę apie vysk. A. Baranauską, paprašiau akademiką Zigmą Zinkevičių parašyti kalbinę išvadą. Jis sutiko, bet suformulavo gana atsargiai: “Greičiausiai ne Baranausko”. Laimei, prieš pat Baranausko 150 metų minėjimą, pavyko atkasti Adomo Jakšto atsiminimų apie Baranauską rankraštį, rašytą 100 metų Baranausko jubiliejui, išspausdintą 1935 metais “Naujoje Romuvoje”. Bet be pabaigos. Čia Jakštas paliudijo, kad tai ne Baranausko rašinys, kad paties Jakšto tą rankraštį prašęs išspausdinti ir spaudą finansavęs vysk. Paliulionis. Vadinas, Jakšto liudijimas yra autentiškesnis už Vaižganto perpasakotą pasakojimą. Kodėl “Naujoje Romuvoje” nubraukta straipsnio pabaiga? Galbūt taip pat kaip praėjusių metų “Lietuvos aide” mano straipsnyje “Šeinių katedros šešėlyje” straipsnio išvada, kad Baranauskas Seinuose

nukelta į 210 psl.

KNYGOS

PRADINUKŲ ŽODYNAS. Parengė Jonas Paulauskas ir Gražvydas Kirvaitis. Dailininkas Rimvydas Bartkus. Kaunas, “Šviesa”, 1992. Žodyną galima gauti pas Švietimo tarybos pirmininkę Reginą Kučienę, 8626 S. Mozart, Chicago, IL 60652. Kaina 12 dol. ir 3 dol. persiuntimui.

“Pradinukų žodyne” pateikti daiktų, reiškinių, veikslių ir kitų dalykų pavadinimai, kuriuos pirmiausia turi žinoti pradžios mokyklos mokiniai. Pagal reikšmes žodžiai suskirstyti į 100 grupių, kuriose iš viso yra apie pustrėčio tūkstančio žodžių. Žodynas pradedamas namų aplinkos pavadinimais, toliau pereinama prie kitų sudėtingo pasaulio reiškinių pavadinimų. Žodžių reikšmės čia ne tik aiškinamos, bet ir iliustruojamos piešiniais. Žodynas įdomus bei naudingas ir mažesniems, ir vyresniems, tinka taip pat nelietuviškų mokyklų mokiniams. Žodyno pabaigoje pridama visų pateikiamųjų žodžių abėcėlinė rodyklė.

Žodyno įvade rašoma: “Žodyne, kaip galėsi iš karto pastebėti, žodžiai surašyti tam tikra tvarka — grupėmis. Jų iš viso yra šimtas. Kiekviena grupė turi savo numerį ir pavadinimą. Kiekvienos grupės žodžių reikšmės yra giminingos. O grupės pavadinimas dažniausiai apima savo bendresnę reikšmę visas vienos grupės žodžių reikšmes. Pavyzdžiui, ketvirtoji grupė vadinasi *balđai*. Į ją sudėti žodžiai, *stalas, lova, spinta, kėdė* ir kiti, kurių kiekvienas ir reiškia balđą...

Reikia manyti, kad daugelis žodžių, sudėtų į šį Žodyną, Tau gerai žinomi ir Tu moki juos taisyklingai vartoti kalbėdamas. Bet pasitaikys ir vienas kitas žodis, kurio nebūsi dar girdėjęs ar kurio reikšmė bus nelabai aiški, todėl nežinosi, kaip jis vartojamas. Žodynas padės išaiškinti tokių žodžių reikšmę ir vartojimą. Tai svarbiausia šio Žodyno paskirtis”.

Visi žodžiai yra sukirčiuoti. Tai labai svarbu, kad mokiniai jau iš pradžių išmokyti, kaip juos reikia tarti. Visi žinome, kiek kirčiavimo klaidų žmonės kalbėdami daro — ir mažieji, ir suaugusieji... ir bemoksliai, ir baigusieji aukštąjį mokslą.

Čia įvestas ir toks “guvus berniukas Minčius. Jis įsiterpia patarlėmis, mįslėmis, atkreipia dėmesį į įdomų kai kurių žodžių vartojimą, nesiderinanti su tos grupės, kurioje jie pateikiami, reikšmėmis. Tai pravartu bus ir Tau žinoti ar net išmokyti. Minčius nori, kad ir Tu ne vien skaitytum ar žiūrėtum šį Žodyną, bet ir pats sugebėtum rasti kalbos įdomybių, kurių mūsų kalboje yra labai įvairių, vienu už kitą puikesnių. Pavyzdžiui, nurodydamas patį ilgiausią lietuvių kalbos žodį, jis siūlo ir Tau paieškoti daugiau labai ilgų lietuvių kalbos žodžių. Minčius retkarčiais primena, kaip nereikia vieno kito žodžio vartoti. Antai daug kas įpratęs sakyti ‘užsidėti batus ar kojines’. Berniukas iš tokių pasijuokia: jei užsidėsi kojine, ji nukris; kojines reikia autis arba mautis”.

Ladas Tulaba. TAI JUMS KALBĖJAU. Vol. I. Ciklo C sekmadienių Evangelijų aiškinimai. Roma, 1992. 400 psl., kaina 10 dol. Galima gauti “Drauge”. Įžangoje prel. Tulaba rašo: “Šis tomas turėjo išeiti pirmasis. Išeina paskutinis dėl įvairių ne nuo manęs priklausančių priežasčių. Jį skiriu brangiam prel. L. Mendelio atminimui. Jis buvo mano mokytojas ir daugiau negu brolis. Tai vienas iš didžiųjų lietuvių ir nuostabios veiklos kunigų”.

Į LAISVĘ. 1993 vasaris. Nr. 115(152). Rezistencinės minties ir kultūros žurnalas. Redaktorius — Juozas Baužys, 9240 Cliffside Ln., Orland Park, IL 60462-7790. Administratorius — Jonas Prakašas, 14 Thelma Dr., Bakersfield, CA 93305. Prenumeratos mokestis: JAV ir Kanadoje — 10 US dol., Europoje, P. Amerikoje ir Australijoje - 15 US dol., Garbės prenumerata - 20 dol., Lietuvoje - 15 dol. Redakcija ragina šį žurnalą užsakyti ir savo draugams bei pažįstamiems Lietuvoje, kur dabar jis perspausdinamas atskira laida.

LITUANUS. Vol. 39, No. 1. Šį numerį redagavo Antanas Klimas. Redakcijos ir administracijos adresas: Litanus, 6621 S. Troy St., Chicago, IL 60629-2913. Žurnalas išeina keturis kartus per metus: pavasarį, vasarą, rudenį ir žiemą.

Paruošė **MARIJA A. JURKUTĖ**

NEPRALENKTAS "LIETUVOS AIDO" REKORDAS

1938 metų vasario 15 dienos popietę Kauno gyventojai laikė savo rankose neregėtiną 64 puslapių "Lietuvos aidą" numerį. Gausiai iliustruotas šventinis laikraštis atrodė išpūdingai: dvidešimties metų nepriklausomybės sukurtųjų proga redakcija spausdino dešimtis solidžių straipsnių, apžvelgiančių, kas per praėjusius metus nuveikta įvairiausiose valstybės gyvenimo srityse. Storiausia "Lietuvos aidą" numerį išspausdino anais laikais didžiausia ir galingiausia, ne tik Lietuvoje, bet ir visame Pabaltijyje, Kauno "Vilties" spaustuvė.

Prieš 55-erius metus pasirodžiusios "Lietuvos aidą" popietinės laidos iki šių dienų savo apimtimi nepralenkė nė vienas lietuviškas dienraštis. (Lietuvos aidas)

"GIMTOSIOS KALBOS" SUKAKTIS

Prieš 60 metų, 1933 m. pradžioje, išėjo iš spaudos naujas kultūros leidinukas, pavadintas "Gimtoji kalba". 1-ame šio 16 puslapių, kaip vėliau buvo pavadinta, "bendrinės kalbos laikraščio" sąsiuvinyje pažymėta, kad jis leidžiamas "pamėnesiui, išskyrus liepos ir rugpjūčio mėn." vadinasi, yra periodinis kalbos kultūros leidinys.

"Gimtoji kalba" ėjo iki pat 1941 metų. Per aštuonerius metus ji didžiai pasitarnavo lietuvių kalbos kultūrai, — ne tik prisidėjo prie bendrinės kalbos norminimo, bet ir kėlė įvairių kalbos vartojimo sričių ydas, taisė daugelį svarbių žodyno ir gramatikos klaidų. Mirus Jablonskiui (1930 m.), "Gimtoji kalba" buvo žymiausias kolektyvinis kalbos praktikos autoritetas.

Po karo žurnalas vėl buvo leidžiamas Jungtinėse Amerikos Valstijose (1958-1968). Lietuvoje vietoj dvi mėnesinio Lietuvių kalbos draugijos leidinio "Mūsų kalba" imta spausdinti mėnesinį "Gimtosios kalbos" žurnalą. Šis vingiuotas bendrinės kalbos kultūros leidinio kelias apžvelgiamas šių metų žurnalo 1-ame numeryje. Tai matyt iš įžanginio prof. J. Palonio straipsnio ir LKD garbės nario J. Būtėno atsiminimų. Be to, perspausdinama rašinių iš prieškarinių ir amerikinių sąsiuvinų. Iš jų, be kita ko, sužinome, kiek ir kas skaitydavo "Gimtąją kalbą", ir mūsų dienų akimis žiūrint, liūdna galvoti apie dabartinį žurnalo tiražą (prenumeratorių šimet — vos daugiau kaip 2000), o juk prieš karą skaitytojų buvo 10.000 (kaip ir 1990 m.!).

Šių metų pirmajame "Gimtosios kalbos" numeryje pradedamas spausdinti Valstybinės lietuvių kalbos komisijos patvirtintų kalbos klaidų sąrašas, kuris bus reikalingas visiems viešojo žodžio vartotojams, nes už jame nurodytas klaidas Valstybinė kalbos inspekcija turės teisę bausti žurnalistus, viešųjų užrašų autorius ir kt. (Lietuvos aidas)

TĖS KRAŠTO LITERATŪRINES TRADICIJAS

Klaipėdos mokslo ir kultūros darbuotojų iniciatyva uostamiestyje atkurta Lietuvių literatūros draugija. Inicijatyvinės grupės susirinkime buvo pažymėta, kad minėta draugija tęs Mažosios Lietuvos lietuvių literatūrinio gyvenimo tradicijas. O literatūrinio gyvenimo tradicijos šiame krašte labai gilios: 1879 m. Tilžėje buvo įkurta lietuviška literatūrinė draugija, kurios įkūrėjai buvo K. R. Jokobi, F. Gizevijus, 1885 m. Tilžėje įsteigta "Birutės", o nuo 1922 m. uostamiestyje — "Aukuro" draugijos.

— Mūsų pagrindinis tikslas — rinkti, tyrinėti ir publikuoti literatūrinį ir kultūrinį Klaipėdos krašto palikimą. Ketiname pradėti leisti literatūrinės draugijos metraštį, — pasakė šios draugijos pirmininkas, Klaipėdos universiteto senato pirmininkas docentas Aleksandras Žalys. (Lietuvos aidas)

ŠVEDAI SUSIRŪPINĖ IGNALINOS AE SAUGUMU

Švedų firmos "Vattenfall" ir "Abb Atom" su Ignalinos atominė elektrine pasirašė sutartį dėl priešgaisrinės apsaugos gerinimo ir saugumo dinimo elektrinėje.

Numatoma atlikti 35 milijonų kronų vertės darbus. Juos finansuos Švedijos valstybinė atominės energijos inspekcija.

“Abb Atom” pateiks specialią distancinio valdymo įrangą, kuri apsaugos nuo didelio radioaktyviųjų medžiagų išsiskyrimo trūkus vamzdžiams reaktoriuje.

“Vattenfall” uždavinys — pagerinti priešgaisrinę apsaugą. (Lietuvos rytas)

DANAI DOMISI VILNIAUS VANDENIU

Vilniaus savivaldybės Aplinkos apsaugos skyrius pasidalyti informacija apie nuveiktus darbus prie apskrito stalo sukviėtė specialistus, kurie rūpinasi sostinės vandentiekio ir kanalizacijos ūkiu. Šis pasikalbėjimas, anot organizatorių, buvo būtinasis, nes projektus dėl miesto vandentiekio ir kanalizacijos ūkio pertvarkos rengia tik nedidelis žmonių būrelis, todėl būna, kad vilniečiai ir Vyriausybė nesupranta savivaldybės sprendimų. Jaučiama ir atvežtų naujų idėjų įtaka. Bet jau spėjusių išgarsėti prancūzų iš “Lyonnaise des Eaux-Dumez”, sostinės vandenimis domisi ir danai. Vilniaus vandens biologinio valymo įrenginių statybos užbaigimo bei modernizavimo projektą, kurį iš specialaus fondo Rytų Europos kraštams remti finansavo Danijos aplinkos apsaugos ministerija, yra parengusi firma “I. Krüger Consult AS”. Firma “Uritek” suka galvą, kaip iš geriamo vandens pašalinti geležį. Vilniuje žvalgosi ir “Degremont”, “Puritek”.

Pasaulio bankas parengė net 8 studijas, kiek reikėtų pinigų pastatyti naujiems arba rekonstruoti esamiems Baltijos šalių didžiųjų miestų vandens valymo įrenginiams. Rygoje, kur buvo aptarti aplinkos apsaugos programų įgyvendinimo Baltijos šalyse reikalai, Šiaurės investicijų, Europos rekonstrukcijos ir plėtojimo bei Pasaulio bankų atstovai pareiškė, kad 18 mlrd. ekiu jiems dideli pinigai, todėl lengva ranka neduosią. Anot jų, suklerusių valymo įrengimų šeimininkai, maksimaliai efektyviai naudodami turimas lėšas, turėtų patys stengtis susitvarkyti. Ir tik po metų ar kelerių triūso bus galima kalbėti apie kreditus. Tokia stambių tarptautinių organizacijų pozicija skatina priimti Skandinavijos šalies paramą. (Lietuvos aidas)

LIETUVOS GYVENTOJAI VALGYS ŠAMPINJONUS

Rekonstruotame buvusioje briketų fabrike pasėti pirmieji grybai. Naujasis “Rekyvos” įmonės Lingailių cecho padalinys — didžiulis trijų aukštų pastatas su pritemdymomis patalpomis. Eksperimentinis baras užima 120 kv. metrų plotą. Tai bus didelio — pusantro kvadratinio kilometro baro modelis.

Įrengimai pradėti komplektuoti dar prieš metus. Cecho viršininkas V. Vitkevičius su inžinierė Rima Šivickaite pusantro mėnesio dirbo privačioje grybų auginimo fermoje Olandijoje. Sėklos parsivežta iš garsaus Pamaskvės ūkio, įkurto olandų. Artimiausiu metu grybų sėklų dar gaus iš Varšuvos. Kokio derliaus tikimasi? Europinis standartas — 22 kg iš kv. metro. Iš vieno sodinimo užauga trys derliai: pirmasis — po 21, antrasis — po 28, trečiasis — po 35 dienų. Pirmiausia šampinjonus ragaus šiauliečiai, bet jais bus prekiaujama ir kitose Lietuvos vietose. Kilogramas šampinjonų kainuos apie 150 talonų. Ateityje galvojama ir apie eksportą.

Šampinjonų auginimas — tik viena iš “Rekyvos” durpių įmonės ekologiškai švarių produktų gamybos krypčių. Jau treji metai auginamos amerikietiškos bei estiškos kultūrinės spanguolės. Jomis apsodinta apie 10 hektarų. Spanguolyno plotą galvojama padvigubinti.

Pirmasis derlius būna tik penktaisiais metais. Rekyviškius konsultuoja amerikiečiai. (Lietuvos aidas)

IR PRANCŪZAMS ĮDOMI LIETUVA

Du tūkstančiai Prancūzijos Provanso, Alpių ir Kote d’Azuro (PACA) regiono įmonių savo produkciją eksportuoja į kitas šalis. Net 500 firmų vadovai pasiryžę prekes tiekti ir į Lietuvą. Ne viena įmonininkų delegacija jau lankėsi Lietuvos fabrikuose ir prasitarė, jog norėtų įsigyti lietuviškos taros (metalinių dėžių ir laivų talpintuvų), tekstilės, dirbti kartu modelių namuose.

PACA, trečias pagal dydį Prancūzijos regionas (ten gyvena 4,2 mln. žmonių), greičiausiai tikisi pralaužti išalusius abiejų valstybių verslininkų

■ Per trejus atkurtos Nepriklausomybės metus Lietuva yra išleidus ligi 1993 m. kovo 13 d. apie 70 pašto ženklų, iš kurių 11 yra religinės temomis. Reikia tikėtis, kad popiežiaus apsilankymui prisiminti bus išleista daugiau Šios rūšies pašto ženklų.

bendradarbiavimo ledus. Prancūzijos ambasados prekybos skyrius drauge su PACA ketina Vilniuje organizuoti plataus vartojimo prekių mugę, kur kainos (ir net prancūziško šampano!), anot Prancūzijos ambasados prekybos skyriaus patarėjo p. X. Delemarre'o, neturėtų viršyti 25 JAV dolerių. O pirkti bus galima už visokius pinigus.

Šia paroda-mugė siekiama lietuvius supažindinti kol kas dar tik su vienu Prancūzijos kampeliu, kuris, beje, žmonių skaičiumi didesnis už Lietuvą. Mugę remiąs PACA prezidentas įsteigė tarybą, kuri sprendžia PACA bendradarbiavimo su Lietuva reikalus.

Prancūzijos ambasadoje jau pradėjo veikti šios šalies ir Lietuvos ekonominio bei komercinio plėtojimo koordinacinis komitetas. Pasak prancūzų, skirtingai negu vokiečiai ir skandinavai, jie dar tik atranda Lietuvą, todėl pirmiausia keisis informacija, nagrinės abiejų šalių verslo žmonių, pramonininkų siūlymus dėl bendradarbiavimo. (Lietuvos aidas)

ŠIAULIAI — LAISVOJI EKONOMIKOS ZONA ?

Šiauliai 50 metų buvo uždaras miestas. Iškelus SSSR karinių oro pajėgų bazę, karinį aerodromą galima pritaikyti civiliniams-komerciniams tikslams. Tai galėtų būti didelių užsienio investicijų objektas. Todėl Šiaulių miesto deputatai kreipėsi į Vyriausybę, prašydami leisti Šiauliams kartu su Susisiekimo ministerija dalyvauti ši aerouostų integruoti į Lietuvos ūkį. Manoma, kad toks aerodromo panaudojimas būtų labiau naudingas Lietuvos ekonomikai, negu jo pritaikymas kariniams tikslams.

Apie tai, kad Šiauliuose būtų prekybos ir transportavimo laisvoji ekonomikos zona, jau kalbėta Kaune vykusiame Vyriausybės sudarytos darbo grupės pasitarime. Ar greit Šiauliams aerodromo dėka bus suteiktas užsienio kapitalui gan patrauklus laisvos ekonomikos zonos statusas, sunku pasakyti. Anot miesto mero A. Saldos, kiekviena prarasta diena — minusas. (Lietuvos aidas).

KAIP ĮVEIKTI PSICHOLOGINĘ KRIZĘ

Pokario metais Lietuvoje ėmė sparčiai daugėti savižudybių. Pernai savo noru iš gyvenimo pasitraukė 1200 žmonių. Pagal šią liūdną statistiką, Lietuva nebe pirmi metai yra antroje vietoje po Vengrijos.

Savižudybė — psichologinės krizės rezultatas. Kaip ją įveikti? Seminaras tokia tema įvyko Vilniaus universitete. Jį surengė Psichologinių krizių ir savižudybių tyrimo grupė, įsikūrusi VU Klinikinės ir socialinės psichologijos katedroje.

Psichologinė krizė — tai sukrėtimas, kurį įveikti reikia labai daug jėgų. Bet įveikęs ją, žmogus dažnai pasijunta labiau subrendęs, tvirtesnis. O nepajėgęs to padaryti, kartais niekada nebeatsitiesia. Tokiems žmonėms reikia padėti, kad vėliau jie nesusirgtų psichinėmis ligomis, nepasidarytų alkoholikai, narkomanai, pagaliau — kad nenusižudytų.

Seminare kalbėta apie tai, kaip kurti krizių įveikimo centrus ir rengti darbui juose savanorius. Pagrindinė problema, kaip ir kitoje pelno nesiekiančioje veikloje, — lėšų stoka. Beje, užsienyje panašią veiklą remia sponsorai. Galbūt rėmėjų atsiras ir Lietuvoje. O kol kas socialinės krizės vis aštrėja ir gilėja, o galimybės jas spręsti senka. Blogiausia, kad daugelis aplinkinių apie tai net nesusimąsto ir nepastebi žmogaus, kuris nebyliai šaukiasi pagalbos. (Lietuvos aidas)

MARIJAMPOLĖS CHORUI—PIRMA PREMIJA

Š.m. vasario 6-10 d. Romoje vyko Palestrinos choro konkursas, kuriame dalyvavo devyni chorai iš įvairių šalių. Pirmąją premiją laimėjo Marijampolės Krikščioniškojo kultūros centro choras, kurio dirigentas kun. G. Sakalauskas.

PAKUONIO PARAPIJOS TIKINTIEJI PRAŠO APGINTI KUNIGUS NUO NUSIKALTĖLIŲ

Pakuonio parapijos (Prienuj raj.) tikintieji prašo Bažnyčios ganytojus daryti ryžtingesnį spaudimą Lietuvos Vyriausybei, Seimui, Prezidentui ir kitoms valdžios instancijoms, kad jos dėtu daugiau pastangų kunigų saugumui užtikrinti. 81 Pakuonio parapijos tikinčiojo pasirašytame pareiškime sakoma, kad 1993 m. sausio 27 d. trys kaukėti asmenys įsiveržė į kleboniją ir reikalavę iš klebono kun. Igno Plioraičio pinigų. Užpuolikai kleboną mušę per galvą "bananais", spardę, jam buvę grasinta ginklu, į veidą purškiamos nuodingos dujos. "Tai didelė trauma mūsų dvasios vadui, o mums, tikintiesiems, iš gailėsčio rieda ašaros", rašoma pareiškime. Tikintieji klausia: "Nejaugi laisvoje Lietuvoje ir toliau bedieviai teroristai persekios Katalikų Bažnyčią, kankins ir žudys mūsų krašto kunigus?"

Vilniaus arkivyskupas Audrys Bačkis interviu Italijos katalikų dienraščiui "Avvenire" pareiškė, kad dėl ekskomunisto Algrido Brazausko pergalės rinkimuose Bažnyčia nenukentėsianti. Tačiau jis pripažino, kad kai kurie Demokratinės darbo partijos nariai šiek tiek suirzę, kad dalis kunigų ir bažnytinių grupių pasisakė už Stasio Lozoraičio kandidatūrą. Tačiau oficialiai Bažnyčia abiejų kandidatų atžvilgiu laikiusis neutralios pozicijos. Arkivyskupas pakartotinai paneigė Lozoraitį buvus "Vatikano kandidatu", kaip teigė kai kurios publikacijos.

Bačkis apgailestavo dėl Lietuvoje vyraujančios "moralinių vertybių tuštumos", kurią paliko pusę amžiaus čia viešpatavęs komunizmas. Jis nurodė, kad beveik visi lietuviai esą pakrikštyti, tačiau praktikuojančių katalikų miestuose tėra vos 15 procentų.

Didžiausia pralaimėjusių demokratinų partijų klaida, arkivyskupo Baččio nuomone, buvusi agrarinė reforma. Jos išdalinusios valstiečiams žemę, tačiau neaprūpinusios jų būtinomis priemonėmis žemei dirbti. Problematiškas buvęs ir ketinimas grąžinti žemę seniesiems savininkams. Čia buvęs teisus Brazauskas, sakęs, jog žemę reikia duoti tiems, kurie ją dirbsią dabar. Tai nulėmę Brazausko pergalę tradiciškai katalikiškame kaime.

Arkivyskupas Bačkis priminė, kad Bažnyčia, kovodama prieš komunizmą ir už lietuvių tautos nepriklausomybę, buvo suartėjusi su buvusio demokratinio prezidento Vytauto Landsbergio partija. Tačiau šie laikai praėję, ir demokratijos sąlygomis Bažnyčia nebegalinti remti kokios nors politinės grupės. Arkivyskupas pabrėžė, jog jis nemanąs, kad Brazausko pergalė rinkimuose reiškianti grįžimą į komunistinę praeitį.

- Šių metų pradžioje Marijampolėje buvo paminėta pedagogo kun. Pijaus Dambrausko, mirusio JAV, šimto metų gimimo sukaktis.
- Vasario 24 d. Vilniuje įvyko Pasaulinės liuteronų sąjungos koordinacinė konferencija Baltijos kraštų liuteronų Bažnyčios būklei aptarti.
- Skelbiama, kad Apaštalų Sostas ir Baltarusijos Respublika nutarė užmegzti diplomatinius santykius.

Prisimenant »»»»»»»»»»
vysk. A. Baranauską »»»»»»
»»»»»»»»»»atkelta iš 205 psl.

kūrė vien lietuviams ir dėjo pamatus tautinei bažnyčiai. Šia išvada norėjau paneigti mūsų filosofo Broniaus Genzelio teiginį, iš esmės absurdišką teiginį, kad Seinuose Baranauskas sulenkėjo. Toks yra kelias į tiesą, nesiskaitymas su faktu, dokumentų tiesa, sprendžiamas ir spaudžiamas konjunktyros pinklių. Duok, Dieve, mūsų jaunajai Baranausko tyrinėtojų kartai tą šešėlį nuplauti.

Docentė Elena Neniškytė vysk. A. Baranauską apžvelgė kaip gabų matematiką.

— Baranausko paveikslas tikrai nebūtų pilnas, jei nepasakytume, kad jis buvo ir matematikas. Jo palikimu domėjosi docentas Petras Rumšas. Jis paliko straipsnius apie A. Baranausko matematikos darbus; jais aš ir remiuosi. Apie vysk. A. Baranausko kelią į matematiką sužinome iš jo laiškų. Rašo, kad dar vaikas būdamas, išgirdo uždavinį, kiek galima nupirkti jaučių, mokant už jautį po 10 rublių, už karvę — po 5 rublius, o už veršiuką po pusrublį, kad už 100 rublių galima būtų nupirkti 100 galvų. Jis galvojęs net dvi savaites ir sugalvojęs, kad turėtų būti vienas jautis, devynios karvės ir devyniasdešimt veršiukų. Uždavinį turbūt sprendė atmintinai, spėliodamas. Galima sakyti, kad Baranauskui mokykloje neteko mokytis matematikos. Kai nuo įtempto darbo vyskupas ėmė pavargti, jam reikėjo trumpinti darbo dieną, matematikos jis nemetė, — nagrinėjo progresijas. 1897 metais Varšuvoje išleista jo knygutė apie progresiją. Vysk. A. Baranausko kaip matematiko talentas trumpai blykstelėjo, bet, manau, to užtenka, kad ir šiandien galėtume gėrėtis šiuo darbščiu ir talentingu žmogumi, tiek nuveikusi, kaip jis pats sakė viename laiške, kad netinginiautų ir lavintų protą.

Dar po keleto pasisakymų jaunimas pagiedojo vysk. A. Baranausko giesmių

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, SJ

Ar vartosime žodį “užtikrinti”?

Turbūt keistai skamba pasakymas “užmirškime žodį”. Kalbinėje praktikoje tokie dalykai, atrodo, negalimi. Ir iš tikrųjų tai nėra visai įprastas įvykis, nes *užtikrinti* vartojamas jau gal apie 40 metų, jis įrašytas į žodynus. Ir per tą laiką niekada pagrįstai nekritikuotas, tapo lyg ir norminiu žodžiu. Vis dėlto *užtikrinti* — tai pažodinis vertimas iš rusų kalbos. Tai svetimybė.

Rusų-lietuvių kalbų žodyne (1949 m.) parašyta: zaveritj — *užtikrinti*. Taip tas žodis, matyt, kažkada kažkieno pažodžiui išverstas, vėliau tapo “įsūnytu”.

1948 m. išleistame Lietuvių kalbos rašybos žodyne žodžio *užtikrinti* dar nėra. Yra tik tai *laiduoti, -uoja, -avo*, ir *garantuoti, -uoja, -avo*.

Dabartinės lietuvių kalbos žodynuose (1954 ir 1972 m.) jau randame: *užtikrinti, -a, -o* — *garantuoti, laiduoti*. *Užtikrinti savalaikį plano vykdymą*. Juose duotas ir žodis *laiduoti, -uoja, -avo* — *užtikrinti, garantuoti*. Beje, 1972 m. laidoje randame ir žodį *patikinti, -a, -o* — *garantuoti*. *Jis mus patikino, kad viskas bus gerai*.

Tarptautinių žodžių žodyne (1969 m.) rašoma: *garantuoti* — *laiduoti, užtikrinti*. O 1985 m. laidoje: *garantuoti* — *laiduoti, kad būtų įvykdyta*. Taigi žodis “garantuoti” aiškinamas tik žodžiu “laiduoti”, jau nebėra žodžio “užtikrinti”. Tad to žodyno sudarytojai po maždaug 40 metų, regis, suprato, kad vertalai nereikalingi.

Turbūt, nusižiūrėję į mūsų sovietinius žodynus, ir JAV LB Švietimo tarybos 1974 m. išleistame lietuvių kalbos žodyne randame: *užtikrinti, užtikrina, užtikrino*. *Jis užtikrina, kad rašinių tikrai sekančią savaitę pabaigs*.

Tad nenuostabu, kad *užtikrintai* taip dabar plačiai funkcionuoja per kelis žemynus. “Užtikrinti” transliuoja Lietuvos ir užsienio radijas, jį randame Lietuvos, Amerikos, Kanados laikraščiuose, žurnaluose.

Tarpukario Lietuvoje žodžio “užtikrinti” nebuvo, o lietuvių kalba gražiausiai vystėsi ir klesėjo. Ir dabar reikia būtinai jį keisti gražiais lietuviškais *laiduoti, patikinti* arba tarptautiniu *garantuoti*. O kartais galima jį keisti kitais tinkamesniais lietuviškais žodžiais arba visai jo nevartoti.

Pabandysiu pavyzdžiais iš spaudos ir radijo parodyti, kaip tą “užtikrinti” taisyti:

1. Siūlo neapmokamą gydymą, *užtikrina* (=laiduoja) senatvę — tiesiog rojų žemėje.

2. Tikslas — *užtikrinti* (=laiduoti), kad Amerikos mokslininkai galėtų konkuruoti ne tiktai šiandien.

3. Konstitucija *užtikrina* (=laiduoja) jiems teisę gauti vertėją.

4. Koziriovas *užtikrino* (=patikino), kad parama pasiekia tuos, kuriems skirta.

5. Jis *užtikrino* (=patikino) provincijos gyventojus, kad vyriausybė skirs reikiamų lėšų kovai prieš terorizmą.

6. Toks įstatymas yra nelegalus, nes jis pažeidžia Kanados konstitucijos *užtikrintas* ^garantuotas moters teises.

7. Jei šiais klausimais gaus pakankamai tvirtų *užtikrinimų* (=garantų, garantijų), tai Amerika nedelsdama atidarys savo pasiuntinybes.

8. Viešosios tvarkos *užtikrinimas* (laidavimas, garantavimas) padėtų sumažinti nusikalstamumą. Turbūt dar geriau taip sakyti: Gera viešoji tvarka padėtų sumažinti nusikalstamumą.

9. Lietuvos bankas *neužtikrino* ^nepasirūpino, nesudarė sąlygų), kad nekliudomai steigtųsi tarptautiniai bankai.

10. Tenisininko puikus padavinėjimas ir vyraujantis žaidimas prie tinklo *užtikrino* (=lėmė) jam pirmo seto laimėjimą.

11. Tačiau tą vietą jis dar kartą turės *užtikrinti* (=patvirtinti) kvalifikacinėse varžybose.

12. Patys mažiausieji ir jaunieji šioje šventėje pasirodė labai gražiai ir *užtikrintai* (=tvirtai, šauniai).

13. Vertai maitindamiesi šia Duona, mes *užtikriname* (=pelnomės, laimime, užsitarnaujame) dangų.

Algirdas Narbutas

Rožančius ar rožinis?

Noriu paklausti, kodėl žurnale “Laiškai lietuviams” rašoma lenkiškai “*rožančius*”. Skatinama, kad reikia švarinti lietuvių kalbą, atsisakyti svetimžodžių, o “rožančius” dar vis dažnai vartojamas. Kai kur jau vartojamas ir “rožinis”. Jis yra grynai lietuviškas žodis, tai kodėl jo nevertoti?

Kartą vienam kunigui pasakiau, kad vertėtų vartoti “rožinis”. Jis atsakė, kad enciklopedijoje rašoma lenkiškai.

Dar kitas dalykas. Maldoje “Sveika, Marija” sakoma: “Tu pagirta tarp moterų”. Mano manymu, būtų daug geriau ir garbingiau vartoti Žodį “palaiminta”. Ir anglų kalboje yra “*blesed*”.

Reikėtų galbūt pasiūlyti lietuvių vyskupams, kad pakeistų, kaip pakeitė “Tėve mūsų” maldoje kai kuriuos žodžius, o taip pat ir “Sveika, Marija” maldoje.

Jus gerbianti M.M.

Gerbiamoji M.M.!

Dėkoju už Jūsų laišką ir pastabas. Kalbant tiek apie “rožančių”, tiek apie “pagirta”, klausimas nėra taip paprastai išsprendžiamas. Mes turime ir daugiau slavų kilmės žodžių, pvz., *galva, stalas, kryžius*, kurių niekas nemano keisti kokiais nors grynai lietuviškais. Jau jie yra visų vartojami, įsipilietinę. Gal tas pat pasakytina ir apie “rožančių”.

Kaip Jūs sakote, dabar daug kas pradeda vartoti žodį “rožinis”. Ar jis yra tinkamas? Sunku

pasakyti. “Rožinis” yra būdvardis nuo žodžio “rožė”, taip sakoma apie rožės spalvą (nevertotinas žodis “ružavas”). Lotyniškai rožančius yra “rosarium”, tai yra “rožių laukas” arba “rožynas”. Jums turbūt taip pat teko patirti, kad kai kurie rožančių vadina “rožynu”. Šis žodis turbūt būtų geresnis už “rožinį”, bet man labiau patiktų “rožinys” (plg. *vėrinys*). Nežinau, kaip į tai pažiūrėtų Lietuvos kalbininkai. Būtų įdomi jų nuomonė.

Antras klausimas: *pagirta* ar *palaiminta*? Lotyniškai sakoma *benedicta*. Šį žodį į lietuvių kalbą galima versti dvejopai: ir *pagirta*, ir *palaiminta*, o taip pat būtų galima sakyti ir *pagarbinta*. Mat žodis *benedictus* yra kilęs iš *benedicere* — “gerai sakyti”, t.y. apie ką nors gerai, palankiai kalbėti arba girti. Kalbant apie Mariją, man gal geriausiai patiktų sakyti: “išaukštinta tarp moterų”. Žinoma, visa tai gal yra ir skonio reikalas. Tad nevertėtų per daug jaudintis dėl vienokios ar kitokios vartosenos. Tebūna taip, kaip nuo seno įprasta.

Paminėjote ir pakeitimus “Tėve mūsų” ir “Sveika, Marija” maldose. Iš tų pakeitimų tai tik vienas buvo būtinais reikalingas: “mūsų mirties valandą”. Pirmiau būdavo sakoma: “mūsų mirties valandoje”. Čia tas vietininkas — tai aiški svetimų kalbų įtaka. Juk niekas nesako “pasimatysime šį vakarą septintoje valandoje”, bet “septintą valandą”. Čia turime vartoti ne vietininką, o laiko galininką.

Dėl kitų dviejų pakeitimų “Tėve mūsų” ir “Sveika, Marija” maldose yra neigiamai pasisakę prof. A. Maceina, prel. L. Tulaba ir kiti. Ypač daug kam nepatinka pakeitimas “Tėve mūsų” maldoje: “neleisk mūsų gundyti”. Tai per daug prašoma. Juk pagunda nėra nuodėmė, nes ir Kristus buvo gundomas. Geriausia būtų sakyti: “Neleisk mūsų sugundyti”, tai reiškia “neleisk, kad mes pasiduotume pagundai”. Iš minėto prel. L. Tulabos girdėjau, kad iš pradžių ir buvęs toks pakeitimas; jis buvęs ir Romos patvirtintas, tik paskui su tuo nesutikę pora Lietuvos žinomų dvasininkų. Buvę daug vargo: vėl reikėjo iš naujo kreiptis į Vatikaną, prašyti naujo pakeitimo, ir nežinia, kokie yra buvę tų dviejų dvasininkų motyvai... Gaila.

Alergija mankštai

Kai kuriems žmonėms, atrodo, nelemta būti tvirtiems, nes jie alergiški mankštai. Bostone buvo ištirti 199 pacientai, kuriems pasimankštinus kūnas niežėjo, tino, jie jautė silpnumą. Paaiškėjo, kad jiems visiems mankšta sukeldavo alergiją, kurios sindromas aptiktas 1969 m. Nuo tada užfiksuojama apie 500 tokių atvejų kasmet. Iš visų treniravimosi būdų pirmiausia alergiją sukelia aerobika ir džogingas (bėgimas ristele). Mokslininkai pastebėjo, kad tam tikras maistas — kiaušiniai, vėžliagyviai, salierai, kopūstai — suvalgytas kelios valandos prieš pratimus, gali sukelti anafilaksijos priepuolį. Norint išvengti alergijos, patariama nevalgyti prieš mankštą, taip pat vengti aspirino. Linkusiems į alergiją geriau vartoti adrenalina, nesimankštinti pavieniui ir tuoj pat liautis, pajutus niežulį ar tinimą.

Ilgamžiai Italijos medžiai

Šešerius metus sugaišo pusantro tūkstančio Italijos miškininkų, kol suskaičiavo ir užregistravo visus seniausias ir reikšmingiausias šios šalies medžius. Pasirodo, jų esama 22 tūkstančiai. Neseniai pasirodęs L. Bortoločio dviejų tomų albumas „Paminkliniai Italijos medžiai“ supažindina su dviem šimtais šių žaliųjų patriarchų, nebylių praeities liudininkų.

Per 2 tūkstančius metų turi Sasario provincijos (Sardinija) augantis alyvmedis, kurio šakų pavėsyje karštą vasaros dieną susiburia iki trijų

šimtų šalimais besiganančių avių. Bet tai dar ne pats seniausias Italijos medis. Oficialiai tokiais laikomi trys Stelvijaus parko maumedžiai, turintys 2210 metų. Dėl tokio tikslumo neabejojama: mat 1930 m. vienas iš tos grupės medžių buvo nuskeltas žaibo. Tada pavyko suskaičiuoti rieves likusiame kelme; jų buvo 2150. O pats didžiausias Italijos medis — tai *Ficus magnolioides*, augantis Palerme: jis 30 m aukščio, išsišakojęs 50 m spinduliu. Daugelis medžių mena svarbius istorinius momentus: Napoleono įsiveržimą, Garibaldžio žygį; tebežaliuoja kukmedis, apdainuotas Dantės „Rojuje“...

Deja, ne visiems girių galiūnams pavyko sulaukti mūsų dienų: daugelis neišvengė kirvio, ruošiant laukus intensyvesnei žemdirbystei ar kalant skrynias gausiai pokario emigrantų bangai. Laimė, 66% Italijos miškų priklauso privatiems asmenims. Jie suinteresuoti išsaugoti tur tą, tėvų perduodamą vaikams. Taip rašo „La Stampa“.

Kokie garsai įkyriausi

Didžiosios Britanijos mokslininkai suklasifikavo erzinančius triukšmus. Jų tvirtinimu, žmogų neigiamai veikia ne tiek triukšmo stiprumas, kiek garso pobūdis ir aplinka. Pasirodo, čezinamo celofano garsai kino teatre veikia nervus labiau negu rėksmingi automobilių signalai gatvėse. Tą pat galima pasakyti ir apie tylų kikenimą ar šnabždesį tuo metu, kai norisi miego. O labiausiai žmonės nekenčia šuns lojimo.

Rūkymas ir smegenų vėžys

Paryžiuje leidžiamas dienraštis „International Herald Tribune“ rašo, kad rūkymas labai skatina smegenų vėžio vystimąsi ir deformuotų ląstelių — piktybiškų darinių pranašautojų — radimąsi.

Niujorko Montefioro medicinos centre tirta 60 moterų su įsisenėjusiu smegenų vėžiu. 85% jų buvo rūkalės. O kitos, atrodo, daug rūkė pasyviai, ypač turinčios rūkančius vyrus. Per pastaruosius penkerius metus būta ir daugiau panašių pastebėjimų, bet pirmą kartą nustatytas toks stiprus poveikis ir neabejotinas ryšys.

- Lietuvos vyskupų konferencija paskelbė paskatinimą kreipti daugiau dėmesio religinei spaudai.

Pacientė, išliejusi gydytojui neapsakomai ilgus negalavimus, pagaliau guodžiasi:

— Prieš čia ateidama, jutau baisų galvos skausmą, kuris dabar dingo be pėdsakų.

— Nedingo, nes dabar man pradėjo galvą skaudėti, — atsako gydytojas.

* * *

Du draugai susitinka, važiuodami dviračiais.

— Sveikinu! — šuktelėjo vienas. — Matau, kad ir tavo žmona išmoko vairuoti automobilį.

* * *

Sveikstantis ligonis prisipažįsta gailestingajai seselei:

— Aš jus taip myliu, kad nenoriu ir pasveikti.

— Nesijaudinkite, — atsakė seselė, — jūs ir nepasveiksite. Gydytojas taip pat mane įsimylėjęs, o jis matė, kai jūs vakar mane bučiavote.

* * *

Viename Amerikos mieste viršų banko durų kregždė susilipdė lizdą. Greta lizdo tuoj buvo įtaisyta šviesos reklama: “Net ir kregždė pasirinko mūsų banką padėti savo kiaušiniams”.

■ Š.m. kovo mėn 27 d. Romoje mirė kun. Vincas Pupinis, SJ, buvęs Vatikano radijo lietuvių skyriaus direktorius. Jis buvo gimęs 1920 m., kunigu įšventintas 1947 m. Tai buvo kilnus, darbštus ir labai pamaldus kunigas.

■ Vokietijos Maltos ordinas atvežė į Lietuvą ligoninėms įvairių medicinos reikmenų už 500.000 dol.

* * *

Pirmą kartą į kaimą atvykusi studentė, pastebėjusi, kaip melžiamos karvės, tarė tetai: “Kokia nesąmonė sakyti, kad karvės duoda pieną. Juk žmogus pats tą pieną per prievartą iš jos ištraukia...”

— Tėveli, — kreipiasi berniukas į tėvą, — pasakyk, iš kur aš. Mano draugas Sauliukas žino, o aš nežinau.

— Na, gerai, — atsiduso tėvas. — Jau esi beveik vyras ir turi teisę tai žinoti. Po vakarienės aš tau papasakosiu, kas atsitinka tarp peteliškių, paukštelių ir bičių.

— Man nesvarbu peteliškės ir bitės, — atkerta vaikas. — Sauliukas man sakė, kad jis yra iš Kauno, tai ir aš noriu žinoti, iš kur aš.

* * *

Kai sūnui suėjo 20 metų amžiaus, tėvas, išsitraukęs dėžutę cigarečių, siūlo:

— Imk, dabar jau leidžiu tau rūkyti.

— Ačiū, tėtė, jau dveji metai, kai mečiau rūkyti.

* * *

Pagyvenusi moteris, neseniai palaidojusi savo vyrą, nuvyko pas savo anūkus į Njujorką. Kartą vakare jai davė paragauti whisky.

— Žiūrėkite, — tarė ji, — tai įdomu! Skonis visiškai toks pat, kaip vaistų, kuriuos kiekvieną dieną prieš valgį priiminėdavo mano vyras...

— Pagaliau atsikračiau reumatizmo, — džiaugiasi vyras.

— Na, ir kas iš to, — atsako žmona. — Kas gi dabar mums orą pranašaus?

■ “Europos lietuvis” (1933 m. vasario 4 d., Nr. 4) išspausdino ilgoką pasikalbėjimą su kun. A. Saulaičiu apie religinę padėtį Lietuvoje ir Amerikoje.

■ Dėl Bosnijoje vykstančių kovų labiausiai nukentėjo tėvai pranciškonai. Daug šios vienuolijos narių tebelaikoma serbų koncentracijos stovyklose.

■ Pas prezidentą Clintoną kovo 5 d. lankėsi trys vyskupai ir generalinis JAV katalikų konferencijos sekretorius. Aptarė kai kuriuos Bažnyčią interesuojančius klausimus. Baltimorės arkivyskupas William H. Keeler, vyskupų konferencijos prezidentas, pareiškė, kad pasikalbėjimas Baltuosiuose rūmuose buvo atviras ir labai nuoširdus, tęsėsi 45 minutes. Kalbėjosi apie negimusią gyvybių saugojimą, apie dorovės mokymą mokyklose, apie pagalbą neturtėliams, benamiams, alkaniems, pabėgėliams, apie sveikatos rūpesčius. Clintonas pažadėjo turėti ryšį su Bažnyčios atstovais. Buvo aptartos ir Bosnijos bei Haiti problemos.

■ Rytprūsiuose, Šilutės rajone, Mikyčiuose pastatytas paminklinis kryžius, pagerbiant 1944 - 1947 m. ten okupantų sovietų nužudytus ir badu numarintus gyventojus. Pastatyta paminklinė siena su įrašytais tų kankinių pavardėmis. Paminklas pašventintas religinėmis apeigomis.

■ Dr. Ona Labanauskaitė, uoli visuomenininkė, talentinga laikraštininkė ir vertėja, mirė kovo 3 d. Matulaičio namuose, Putname, eidama 92-uosius metus, ilgai išgulėjusi ligoninėje, ypatingos priežiūros skyriuje. Ji buvo dirbusi su pavasarininkais, katalikėmis moterimis, redagavo "Moterį", "Pavasari", "Jaunimo vadą", "Liepsnas", dirbo dienraščių "Ryto" ir "Draugo" redakcijose, išvertė "Kristaus sekimą" ir keletą kitų svarbių religinių veikalų.

■ Lietuvos vyskupams lankant Šv. Tėvą, kard. V. Sladkevičius savo pranešime pažymėjo, kad prieš Sovietų okupaciją Lietuvoje darbavosi apie 1.600 kunigų, o šiandien pasilikę tik apie 670, taigi mažiau kaip pusė. Ramina viltis, kad Kauno kunigų seminarijoje mokosi apie 170 klierikų, o Telšių seminarijoje kunigystei ruošiasi apie 90 auklėtinių.

■ Lietuvoje veikia 18 moterų vienuolių su beveik tūkstančiu narių. Amerikoje yra keturios lietuvių vienuolijos, kurių atstovės savo suvažiavimuose apsvarsto, kaip sėkmingiau padėti Lietuvos seselėms.

■ Maironio albumas išleistas Lietuvoje, minint mūsų tautos dainiaus mirties 60 m. sukaktį. Albume sudėta daug naujos medžiagos. Išleista 10.000 tiražu.

■ Lietuvoje uoliai ruošiamasi sutikti pirmą kartą atvykstantį popiežių. Popiežiaus sutikimo komisijoje, sudarytoje Lietuvos vyriausybės, dalyvavo ir naujasis prezidentas Alg. Brazauskas. Numatomos visos atsargumo priemonės. Bus parūpintas automobilis su aukštais neperšaukamais stiklais, iš kur popiežius laimins susirinkusias minias.

■ Čikagoje Šv. Vardo katedra, saugodama gerširdžius žmones nuo narkomanų ar alkoholikų išnaudojimo, patvarkė, kad katedros įstaigoje galima gauti kuponų po 50 centų, kuriuos Čikagos restoranai iškeis į maistą ar krautuvės į kitus reikmenis.

■ JAV ambasadoriumi prie Šv. Sosto skiriamas Bostono meras Raymond L. Flynn, nuoširdus katalikas.

■ Lietuvos katalikų mokslo akademija, kaip skelbia laikraštis "XXI amžius", vasario 27 d. su-ruošė iškilmingą prel. J. Prunskio 85 m. amžiaus ir 60 m. kunigystės minėjimą Vilniuje, susirinkus gausiai dalyvių.

■ Ateitininkų skyriaus "Drauge" redaktorius, didelio pasišventimo ir sugebėjimo krikščioniškos ideologijos mylėtojas Jonas Žadeikis, mirė Čikagoje kovo 17 d. sulaukęs 76 m. amžiaus. Palaidotas Lietuvių Šv. Kazimiero kapinėse.

■ Kai Nobelio premijos laureatas A. Sacharovas buvo atvykęs į Lietuvą užtarti už "Katalikų Bažnyčios kronikas" teisiamųjų ir neturėjo kur prisiglausti, jį priėmė į savo kuklų kambarėlį kun. K. Vasiliauskas. Jis pats yra buvęs komunistų kankinys Sibire. Dabar jis jau prelatas, arkikatedros klebonas Vilniuje, dirba ir vyskupų konferencijos įstaigoje. Gavėnios metu buvo atvykęs į Kanadą vesti rekolekcijų lietuvių parapijose.

■ Toronte, Kanadoje, Prisikėlimo lietuvių parapijos kooperatyvas, minėdamas savo veiklos 30 m. sukaktį, paskyrė pusę milijono dolerių lietu-

viškai veiklai. Kasmet gausiai aukoja Maironio lituanistinei mokyklai.

■ Škotų jėzuitų gimnazijos mokytojas kun. Ch. Edwards, SJ, iš Glasgovo atvyko į Kauno jėzuitų gimnaziją dėstyti anglų ir vokiečių kalbas.

■ Ateitininkų “Giedros” korporacija šiemet už pasižymėjimą krikščionybės idealų tarnyboje ir už pasišventimą Lietuvos reikalams premiją paskyrė Gintei Damušytei, dabar besidarbuojančiai Lietuvos atstovavime Jungtinėse Tautose. Premija — 1000 dol. Mecenatas — prel J. Prunskis.

■ Žymus liuteronų teologas John Neuhaus, atsivertęs į katalikybę, savo knygoje “The Catholic Moment” (Katalikiškumo momentas) rašo, kad tik katalikai gali žmonijai parodyti tai, ko ji pati neberanda.

■ Jonas Paulius II paskelbė šventąja Klaudina Thevenet, Jėzaus-Marijos vienuolijos įsteigėja, ir Teresę de Los Andes, jauną Čilės karmelitę, ir patvirtino kultą palaimintojo Duns Scotus, XIII šimtmečio pranciškono.

■ Televizijos aktorė Wendy Phillips, parinkta atlikti vienuolės vaidmenį, nuvykusi į seselių vienuolių namus stebėjo jų elgesį ir klausėsi jų patarimų, kaip tiksliau suvaidinti vienuolę.

■ Šiemet kovo 19 d. sukako 50 m. nuo mirties kun. Antano Miluko, nuostabaus pasišventimo lietuviškos knygos platintojo spaudos draudimo metu. Rusų persekiojamas jis persikėlė į JAV ir čia ypatingai daug pasitarnavo lietuviškuosius spaudinius kurdamas, leisdamas ir platindamas. Buvo išsimokslinęs Šveicarijos universitetuose.

■ Romos Angelicum universitetas, vadovaujamas dominikonų, šiemet švenčia 30 m. sukaktį. Universitetas išsivystė iš dominikonų kolegijos, įkurtos 1727 m. Šiame universitete yra studijavęs ir dabartinis popiežius.

■ Lietuvoje organizuojami kursai katalikams žurnalistams pasitobulinti. Planuojama įkurti mokyklą, kuri ruošų profesionalus katalikų žurnalistus spaudai, radijui ir televizijai.

■ Kryžių kalne du šiauliečiai, 15 ir 16 metų, kovo 28 d. sužalojo daugelį kryžių, pavogdami apie 50 kg vario ir žalvario. Kryžiai buvo nupjauti arba nulaužti, nutempti į krūmus ir ten susmulkinti. Piktadariai sugauti.

■ Novosibirsko mieste, Sibire, kovo 19 d., per šv. Juozapą, buvo pašventintas kertinis akmuo pirmajai katalikų katedrai tame krašte. Akmuo paimtas nuo šv. Petro kapo to pat vardo bazilikoje, pašventintas paties popiežiaus. Tos diecezijos vyskupas Juozapas Vertas yra jėzuitas, kunigų seminariją baigęs Kaune.

■ Popiežius Leonas XIII mirė 1903 m. liepos 20 d., taigi šiemet sueina 90 m. nuo jo mirties. Jis ypač pasižymėjo socialinėmis enciklikomis, kurios turėjo įtakos ir Lietuvos krikščionims demokratams išryškinti socialinį momentą savo programoje bei savo veikloje.

■ “Kauno dienų” ir žurnalo “Elitas” skaitytojai populiariausiu žmogumi išrinko kun. poetą Ričardą Mikutavičių.

■ Londono lietuvių Šv. Kazimiero parapijos choro vedėjas Justas Černius buvo apdovanotas popiežiaus žymeniu “Už Bažnyčių ir Popiežių”. J. Černius taipgi yra lietuvių parapijos vargonininkas. Medalį įteikė Kalėdų naktį Apašt. pr. nuncijus Mongolijai arkiv. Jonas Bulaitis.

■ Katalikų televizijos studija Kaune jau pradėjo ruošti programas, kurios kovo mėnesį jau pradėtos transliuoti per Lietuvos televiziją. Studijoje dirba trys etatiniai darbuotojai ir keli laisvi pagalbininkai. Katalikų TV laidos tęsiasi po pusvalandį ir duodamas kiekvieno penktadienio vakarą.

■ Lietuvių katalikų mokslo akademija Vilniuje, Menininkų rūmų Baltojoje salėje kovo 20 d. surengė kun. Stasio Ylos mirties dešimties metų sukakties minėjimą su turininga programa, susilaukiant gausių dalyvių.

■ Prof. Zenono Ivinskio minėjimą Liet. katalikų mokslo akademija kartu su Istorijos institutu ruošia gegužės 25 d. Liet. katalikų mokslo akademija palaiko glaudžius ryšius su Lietuvos aukštosiomis mokslo įstaigomis. Pvz., Vasario 16 d. minėjimą akademija ruošė drauge su Vytauto Didžiojo universitetu.

■ Liet. katalikų mokslo akademijos suvažiavimo darbų XIV tomą labai gražiai surinko akademijos kompiuteriais Kaune. Baigiamas redaguoti ir XV tomas.

Juoz. Pr.

34-as “Laiškų lietuviams” konkursas

Konkursas jau seniai pasibaigė. Iš viso buvo atsiųsta 44 straipsniai: 40 iš Lietuvos ir 4 iš JAV. Konkurso vertinimo komisija visus straipsnius jau perskaitė ir laimėtojams paskyrė premijas. Kai kurioms premijoms buvo paskirta net po kelis laimėtojus — norėjome, kad daugiau dalyvių būtų laimingi.

Suaugusiųjų grupėje:

I premija (200 dol.) laimėjo Aldona Kamantienė (Downers Grove, Illinois).

II premija (150 dol.) — Anelė Švabaitė-Brazauskienė (Kaunas).

III premija (po 100 dol.) — Rita Vinciūnienė (Kaunas) ir Algirdas Narbutas (Žagarė).

IV premija (po 75 dol.) — Irena Valantonė (Kėdainiai), Donata Zakarevičiūtė (Telšiai), Marija Aldona Jurkutė-Bražiūnienė (Vilnius-Čikaga), Dalia Staniškienė (Clevelandas) ir Stasė Petkienė (Seda, Mažeikių raj.).

V premija (po 50 dol.) — Birutė Vilkaitytė (Kaunas), Eugenijus Liutkevičius (Pasvalio raj.), Nina Gailiūnienė (Juno Beach, Florida) ir Gintaras Patackas (Kaunas).

Jaunimo grupėje:

I premija (100 dol.) laimėjo Vita Narauskaitė (Vilnius).

II premija (80 dol.) — Aušra Aleliūnaitė (Panevėžys).

III premija (po 60 dol.) — Sandra Petraškaitė (Marijampolės raj.) ir Daiva Macijauskaitė (Vilnius).

IV premija (po 40 dol.) — Asta Stankūnaitė (Vilnius) ir Vilma Grabauskaitė (Kulautuva).

V premija (po 20 dol.) — Aurimas Šukys (Kauno Jėzuitų gimnazija), Daiva Kulbokaitė (Panevėžys), Giedrė Garlaitė (Vilnius) ir Alė Žibūdaitė (Kaunas).

10 dol. dovana paskirta I klasės mokiniui Gediminui Gudavičiui už ryžtą ir pastangas (Vilnius).

Visiems laimėtojams iš Lietuvos pranešta, kad premijas gali atsiimti iš kun. A. Gražulio (Didžioji 34, Vilnius). Kai kurie dalyviai iš Lietuvos dar vis nesilaiko nurodytų konkurso taisyklių. Siunčiamą straipsnį reikia pasirašyti tik slapyvardžiu, o savo tikrą pavardę ir adresą įdėti į atskirą vokelį, ant kurio parašomas slapyvardis, ir vokelis įdedamas į tą voka, kuriame siunčiamas straipsnis. Juk sprendimai turi būti objektyvūs, tad konkurso vertinimo komisijos nariai neturi žinoti, kieno yra straipsniai. Taip pat visi turėtų žinoti, kad reikia laikytis nurodytos temos, o ne rašyti apie bet ką.

* * *

Tuoj skelbsime ir 35-ąjį konkursą. Temą bus galima pasirinkti iš 10 Dievo įsakymų. Taisyklės bus tokios, kaip ir praėjusiame konkurse, tik riba tarp suaugusiųjų ir jaunimo bus kitokia. Jaunimo grupei galės priklausyti tik vidurinių ir kitų analogiškų mokyklų moksleiviai, o universitetų studentai jau dalyvaus suaugusiųjų grupėje.

Pageidaujama, kad straipsniai būtų parašyti mašinėle. Jeigu kam jokia būdu riebus tai įmanoma, gali rašyti ir ranka, bet rašysena turės būti labai aiški.

Konkursas baigsis 1994 m. vasario mėn. 16 dieną.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, SJ. Redaktoriaus pavaduotojas — Algirdas Paliokas, SJ. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Marija A. Jurkutė, Vytautas Kasniūnas, Jonas Kuprys, Nijolė Užabalienė. Techn. redaktorė — Teresė Pautieniūtė-Bogutienė. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636-1098 Tel. (312) 737-8400. “Draugo” spaustuvė. Metinė prenumerata - 15 dol., atskiras numeris - 1,50 dol.